

GABRIELA ȘERBAN

Bocșa, un oraș ca o poveste! Biblioteca – cea mai frumoasă dintre povești! - 70 de ani de bibliotecă și lectură publică la Bocșa! -

În urmă cu 70 de ani, mai precis, în 17.07. 1953, a fost înregistrată prima carte în fondul Bibliotecii Comunale Bocșa din Banat!

Ca orice organism social, bibliotecile răspund cerințelor unei epoci și sunt supuse permanent unor procese de transformare în funcție de interesele și mentalitățile epocii respective. În legislația de bibliotecă din timpul regimului comunist se pot distinge acele normative cu caracter general și altele referitoare numai la anumite activități de bibliotecă.

Documentul fundamental emis în timpul comunismului este Hotărârea nr. 1542 a Consiliului de Miniștri privind măsurile ce trebuie luate pentru îmbunătățirea activității bibliotecilor din Republica Populară Română, publicată în „Buletinul Oficial” nr. 120 din 29 decembrie 1951.

Pornind de la sloganul că „bibliotecile sunt chemate să aducă o contribuție din cele mai importante pentru a dezvolta în rândul maselor interesul pentru citit, pentru larga răspândire a cărții și pentru a satisface setea de lectură a maselor”, HCM nr. 1542 va orienta astfel activitatea bibliotecilor încât să răspundă acestui comandament social prin crearea unei noi suprastructuri bibliotecare. Prin acest HCM se hotărăște crearea de biblioteci regionale, raionale și comunale. Se ia decizia înființării anuale a 300 de biblioteci comunale cu un minimum de 1500 volume și bibliotecar salariat.

Așadar HCM 1542/ 1951 are într-adevăr valoarea unei legi a bibliotecilor prin cuprinderea ansamblului problemelor biblioteconomice. Decretul nr. 144/1951 fixează cadrul financiar pentru desfășurarea activității bibliotecilor prin acordarea avansurilor pentru aprovizionarea bibliotecilor cu publicații, o măsură binevenită care a permis apariția colecturilor, instituțiile intermediare pentru achiziția de publicații.

În anul 1953, în urma unei decizii provocate de Ordinul comisiei de stat 9009 din 17 noiembrie 1952, ia ființă și biblioteca comunală din Bocșa Vasiova, iar prima carte înscrisă în Registrul Inventar al bibliotecii datează din 17.07. 1953 și este Manifestul Partidului Comunist al lui Marx și Engels.

La înființarea bibliotecii s-a pornit cu un număr de aproximativ 700 volume, cărți în diferite limbi (mai ales în maghiară și germană), adunate voluntar de către doamna **Stoia Elisabeta**, de la oamenii din comună, care au donat aceste cărți tocmai cu scopul de a încropi o bibliotecă publică la Bocșa.

Biblioteca Orașenească „Tata Oancea” a fost înființată în anul 1953, iar din anul 1992 instituția poartă numele bibliofilului țăran „Tata Oancea” (Petru Encovetti Oance), nume pe care-l duce cu mândrie și onoare și dincolo de fruntariile țării.

Astăzi biblioteca deține un fond de documente de peste 77.000 unități de bibliotecă, din toate domeniile și în diferite limbi (germană, engleză, franceză, maghiară, greacă), peste 1000 de utilizatori și o frecvență medie de 10 utilizatori pe zi care, fie împrumută documente la domiciliu, fie studiază la sala de lectură, fie accesează calculatoarele de la sala *Biblionet*.

În cele 7 decenii de existență biblioteca a trecut prin mai multe localuri, a avut diverse sedii. Din 1968 se află în localul actual, așezat în Bocșa Vasiova, în apropierea Primăriei orașului și între instituții școlare, la îndemâna mai ales a tinerilor. Clădirea actuală a suportat modificări și lucrări de extindere pentru a face față dinamicii colecțiilor și sporirii numărului de utilizatori. Cu toate acestea, astăzi, spațiul bibliotecii este insuficient, instituția diversificându-și și multiplicându-și serviciile, iar acum există promisiunea unor proiecte de alocare și modernizare a unui spațiu confortabil bibliotecii, precum și începerea proiectului de digitalizare a serviciilor.

Prin caracterul enciclopedic al fondului de carte, Biblioteca orașenească „Tata Oancea” se integrează organic în harta spirituală a localității și participă, prin particularitățile ei specifice, la satisfacerea intereselor de lectură, de informare și documentare ale celor mai diverse categorii de beneficiari: școlari și pensionari, liceeni și studenți, intelectuali și someri.

În ciuda frânelor economice, prin voință și eforturi profesionale, încetul cu încetul au fost eliminate mentalități și rutina, oferind utilizatorilor servicii de bună calitate.

De 24 de ani, sub egida bibliotecii apare, trimestrial, revista cultural-literară a orașului – „Bocșa culturală”, iar din anul 2001 apare seria „Bocșa – istorie și cultură” - un proiect editorial de cinstire și omagiere a unor personalități și fapte de cultură locale, zonale și naționale, care se înscrie, alături de revista „Bocșa culturală” și alte liste bio-bibliografice, în *Serviciul bibliografic și de documentare al Bibliotecii Orașenești „Tata Oancea” Bocșa*. În această serie, până acum (iulie 2023), au văzut lumina tiparului 62 de titluri.

Sub egida bibliotecii se desfășoară concursul județean de creații literar-artistice „Gânduri către Dumnezeu” ajuns la cea de-a XVI-a ediție, de asemenea se desfășoară proiectul editorial „Dascăli de frunte”, iar între simpozioanele și evenimentele importante și cu tradiție amintim: „Săptămâna Culturii Naționale”, „Trei Ierarhi, modele de educație creștină” (ed. a

VIII-a), „Ziua Internațională a Cititului Împreună” (ed. a VIII-a), *Ziua Națională a Lecturii*” (ed. a II-a), „PRO LECTURA”, concurs de eseuri și lectură (ed. a II-a), „La o cafea cu scriitorii – Sub zodia Vărsătorului” (ed. a VI-a), „Îndrăgostiți de carte” (ed. a XIII-a), „Sub semnul lui Nichita – Festival de Poezie” (ed. a XIV-a), „Ziua Bibliotecarului – Ziua Mondială a Cărții”,

„Concert Pascal” (ed. I), „Înfruntarea cărților” (ed. a VII-a), „Ziua de 1 Mai” (ed. a II-a), „Ziua Europei” (ed. a XXVI-a), „Ziua Copiilor – 1 Iunie”, „Zilele Orașului”, „La Bocșa de Sf. Ilie” (ed. a XXVI-a), „Ruga de la Vasiova” (ed. a XVI-a), *Festivalul de Film Românesc* (ed. a III-a), „Ziua Persoanelor Vârșnice – 1 octombrie” (ed. a IX-a), „Nocturna bibliotecii” (ed. a XII-a), „Târg de Crăciun - Concert de Colinde” (ed. a III-a) și organizarea tradiționalului *brad din cărți* (ed. a XI-a). Aceștia li se alătură expozițiile – de carte, de artă, de handmade-uri etc: „Salonul de Primăvară” (ed. a VI-a), „Salonul de vară” (ed. a III-a), „Salonul de Toamnă” (ed. a VI-a) și „Salonul de iarnă” (ed. a VI-a), precum și întâlnirile „Cinemagia” – proiecții și vizionări de film.

Tot între activitățile inițiate și desfășurate de bibliotecă deosebit de importante sunt *proiectele de omagiere și cinstire a personalităților și faptelor de cultură*, propuneri de acordare a unor titluri de *Cetățeni de onoare*, precum și confecționarea și amplasarea unor *Plăci omagiale* și a unor *plachete aniversare sau comemorative*.

Astăzi, la bibliotecă cetățeanul este invitat să citească, să se informeze, să cunoască scriitori, dar și să asculte muzică, poezie, să urmărească un film și să discute cu regizorul, să admire o pictură și să cunoască artiști plastici. Biblioteca este locul în care poveștile prind viață. Iar aceste povești pot fi redată și de către bibliotecari iscusiți în paginile unor publicații – fie reviste, fie cărți – apărute sub egida bibliotecii publice.

Biblioteca publică, prin activitatea sa complexă, devine din ce în ce mai importantă în mediul comunitar, dezvoltând abilități de lectură și competențe tehnologice, promovând cartea și actul veritabil de cultură, îmbinând, armonios, artele. Iar biblioteca din Bocșa este un exemplu în acest sens de 70 de ani!

La mulți ani, draga noastră bibliotecă!
Vivat! Crescat! Floreat!

Evenimente

GABRIELA ȘERBAN

Orașul Bocșa în sărbătoare!

-Zilele orașului - pagină de istorie, spiritualitate și cultură-

Din anul 1997 orașul Bocșa a dobândit, în mod oficial, un patron spiritual – Sf. Ilie Tezvitaneanu –, deoarece un important punct turistic al localității este Mănăstirea de la Vasiova, cu hramul „Sf. Ilie”.

Așadar, în perioada 19 – 20 iulie, pelerini din toate colțurile țării, poposesc la Mănăstirea „Sf Ilie” de la Izvor, pentru a participa la rugăciunile hramului acestui sfânt și frumos lăcaș.

În această perioadă și în orașul Bocșa sunt organizate diverse evenimente cultural-artistice și recreative, cu atât mai mult cu cât în acest an Bocșa împlinește 690 de ani de la prima atestare documentară, Biserica romano-catolică din Bocșa Montană împlinește 300 de ani de la zidire, iar Biblioteca Publică împlinește 70 de ani.

Pentru o mai bună desfășurare a programului artistic, și în acest an, primarul Mirel Patriciu Pascu a consultat cetățenii cu privire la numele interpreților ce vor urca pe scena bocșană în cadrul acestui eveniment cu tradiție, iar, în urma sondajului efectuat, invitând publicul iubitor de muzică populară la un **spectacol folcloric susținut în data de 14 iulie 2023**, pe platoul corpului B al Primăriei din Bocșa Română, de către îndrăgiții interpreți de folclor **Maria Badescu și Petrică Miulescu Irimică**. De asemenea, Ansamblul „Bocșana” (cu toate cele trei formații ale sale) va deschide această sărbătoare a Zilelor Orașului Bocșa, începând cu ora 18.00.

Sărbătoarea va continua și în ziua de **15 iulie 2023**, în aceeași locație din Bocșa Română, de la orele 19.00, cu un **program de muzică dance** susținut de îndrăgita și recunoscuta interpretă **Andra**, dar și de DJ consacrați.

După acest weekend artistic, va urma o săptămână cultural-spirituală. În data de **19 iulie 2023, de la ora 14.00, la Biblioteca Orășenească „Tata Oancea” din Bocșa** va avea loc cea de-a XVI-a ediție a proiectului „La Bocșa de Sf. Ilie”, un proiect care cuprinde o seamă de evenimente: va fi vernisată **expoziția de pictură** „Peisaje din Bocșa” semnată **Nik Potocean**, va fi lansat cel de-al **doilea număr pe anul 2023 al revistei „Bocșa culturală”**, revistă trimestrială, aflată în cel de-al XXIV-lea an de apariție; va fi **omagiat maestrul Constantin Lucaci la 9 ani de la plecarea la cele veșnice**, iar poeți din Bocșa, Reșița, Anina, Oravița, vor susține un **moment poetic**. Întâlnirea se va finaliza cu un **pelerinaj la Mănăstirea Sf. Ilie** din Vasiova, cunoscut fiind faptul că din seara zilei de 19 iulie încep rugăciunile hramului Mănăstirii, care se întind pe parcursul întregii nopți și se încheie în după-amiaza zilei de 20 iulie.

Weekendul va fi unul bogat în evenimente de tot felul!

În data de **21 iulie 2023**, în zona Stadionului „Izvor” din Bocșa Montană, iubitorii de **muzică**

Evenimente

Zilele Orașului Bocșa

ANDRA

15 IULIE 2023

PROGRAM:
ORA 19:00 – MUZICĂ POP-DANCE CU DJ
ORA 21:30 – 22:15 – ANDRA
ORA 22:15 – 23:00 – MUZICĂ CU DJ

CORPUL B AL PRIMĂRIEI ORAȘULUI LUI BOCȘA (FOSTA AUTOGARĂ)

22-24 septembrie 2023

BOCȘA FILM FESTIVAL

Ed. a III-a, Bocșa, 2023

Eveniment de natură culturală, literară și cinematografică pentru promovarea filmului românesc, a autorilor și realizatorilor de film, promovarea cărții și a scriitorilor, a bibliotecilor și a instituțiilor de cultură.

INTRAREA LIBERĂ!

VINERI, 22 septembrie 2023, ora 11.00 – Primăria Oraș Bocșa
Deschiderea Festivalului de Film de la Bocșa, ed. a III-a, 2023
Moderator: Gabriela Șerban

• Simpozion aniversar regizorul Ioan Cărmăzan 75
• Alocuțiuni: Prezentări de cărți

Ora 18.00 – PARCUL PISCĂRUS BOCȘA ROMÂNĂ
Moderator: Gabriela Șerban

Spatecoul folcloric susținut de Ansamblul „Bocșana” (Olclor românesc și sârbesc) – instructor: prof. Octavian Peptean și prof. Iliu Ciurcia

Ora 19.00 – Curvinte de salin în deschiderea ediției a III-a a Festivalului de Film de la Bocșa
Ora 20.00 – Prezentare film – „Nunta mare” (2018), regia Horeașu Mădălie; în rolurile principale: Valentin Teodosiu, Alexandra Băndea, Meda Victor și Alexandru Potocean (87 min.)

SĂMBĂTĂ, 23 septembrie 2023, ora 11.00 – PRIMĂRIA ORAȘ BOCȘA
Simpozion aniversar – 70 de ani de lectură și bibliotecă publică la Bocșa
Moderator: Gabriela Șerban

Alocuțiuni: Prezentări de cărți, reviste, publicații, Recital de poezie

Ora 20.00, în Parcul Pescăruș din Bocșa Română
Prezentare film: **Întoarcerea magilor** în regia lui Ioan Cărmăzan (2016). În rolurile principale: Mihai Mălămaru, Ana Maria Carabăta și Nicodim Ungureanu (86 min.)

DUMINICĂ, 24 septembrie 2023, ora 20.00, Parcul Pescăruș
Închiderea Festivalului de film de la Bocșa, ed. a III-a, 2023.

Prezentare film: **Motomul încălțat, ultima dovă** (2022) în regia lui Joel C'ranford (1107 min.)

CONCERT

MOTORS ROCK

CACTUS JACK

BOCȘA

21-22 IULIE 2023

ZONA STADIONULUI IZVOR

21 IULIE
ORA 19:00 – 21:30 – MUZICĂ (DJ)
ORA 21:30 – 23:00 – CACTUS JACK (SERBIA)
ORA 23:00 – 01:00 – MUZICĂ CU DJ

22 IULIE
ORA 19:00 – 21:30 – MUZICĂ (DJ)
ORA 21:30 – 23:00 – CACTUS JACK (SERBIA)
ORA 23:00 – 01:00 – MUZICĂ CU DJ

ORGANIZATORI
PUNȚI & DISPOZITIV (EXTERIOR) CAMPUS

INTRAREA LIBERĂ

rock se vor bucura de un **spectacol al trupei „Cactus Jack” din Serbia**, dar și de muzică de calitate oferită de DJ. Este evenimentul care deschide Concertul „Moters Rock” de la Bocșa, aflat la cea de-a II-a ediție, și organizat de orașul Bocșa în parteneriat cu inimoșii motocicliști de la MC TRUST.

Dimineața zilei de **22 iulie 2023** va fi dedicată sărbătorii **Bisericii romano-catolice din Bocșa Montană la 300 de ani de la zidire**. După Sf. Liturghie, iubitorii de carte pot participa la **prezentarea Monografiei „Biserica romano-catolică din Bocșa Montană la tricentenar 1723 – 2023”** autori Mihai Vișan și Gabriela Șerban, volum apărut sub egida Bibliotecii Orășenești „Tata Oancea” în seria „Bocșa – istorie și cultură”.

Seara zilei de **22 iulie** va aparține iubitorilor de **muzică rock** și se va încheia cu un concert incendiar al formației **Cargo**.

Organizatorii evenimentelor sunt Casa Orășenească de Cultură Bocșa, Biblioteca Orășenească „Tata Oancea”, Mănăstirea Sf. Ilie de la Izvor Vasiova și Biserica romano-catolică „Neprihănită Zămislire” Bocșa Montană, cu sprijinul Primăriei și Consiliului Local Bocșa, sub bagheta magică a inimosului primar, Mirel Patriciu Pascu.

Vă așteptăm alături de noi!

(<https://uzpcarasseverin.wordpress.com/?s=zilele+ora%C8%99ului+boc%C8%99a>)

Miercuri, 19 iulie 2023, ora 14.00
la Biblioteca Orășenească „Tata Oancea” Bocșa
Vernisașul expoziției de pictură semnată

Peisaje din Bocșa Nik Potocean

Eveniment organizat de Biblioteca Orășenească „Tata Oancea” Bocșa, în colaborare cu Deutsch Kunst Roschitz, cu sprijinul Primăriei și Consiliului Local Bocșa, primar Mirel Patriciu Pascu în cadrul proiectului „La Bocșa de Sf. Ilie”, ed. a XI-a, 2023. Sub egida „Zilele Orașului Bocșa” - Bocșa - 630.

PAROHIA ROMANO-CATOLICĂ „Neprihănită Zămislire” BOCȘA MONTANA

Sâmbătă, 22 iulie 2023, ora 11.00
Vă invităm

la Biserica romano-catolică din Bocșa Montană cu prilejul aniversării celor **300 de ani de la zidirea Bisericii** și lansării Monografiei **„Biserica romano-catolică Bocșa Montană la tricentenar 1723 - 2023”** realizată de istoricul Mihai Vișan și bibliotecar Gabriela Șerban

Volum apărut sub egida Bibliotecii Orășenești „Tata Oancea”, în seria „Bocșa - istorie și cultură, 62” la inițiativa primarului orașului Bocșa, Mirel Patriciu Pascu

Prezintă:
pr. Alin Irimiciuc,
dr. Mirel Patriciu Pascu- primarul orașului Bocșa,
dr. Mihai Vișan,
Gheorghe Jurma și Gabriela Șerban

BISERICA ROMANO-CATOLICĂ BOCȘA - 300
LANSARE DE CARTE – INVITAȚIE

Evenimente

Biserica romano-catolică Bocșa Montană – 300 de ani de la zidire

Sâmbătă, 22 iulie 2023, orașul nostru a fost gazda unui eveniment istoric: împreună cu invitați de aproape și de departe, au fost marcați cei 300 de ani de la zidirea Bisericii romano-catolice din Bocșa Montană.

O sărbătoare nu doar a credincioșilor catolici, ci a întregii comunități, evenimentul înscriindu-se cu onoare în istoria celor 690 de ani de atestare documentară a localității noastre.

Doresc să mulțumesc Excelenței Sale, părintele Episcop de Timișoara, Iosif Csaba Pál, pentru că a acceptat invitația și a oficiat o frumoasă Sfântă Liturghie, precum și soborului de preoți catolici prezenți în rugăciune și bucurie!

De asemenea, mulțumesc celor aproape 300 de participanți din întreg Banatul, dar și din străinătate (Austria și Germania), precum și fanfarei și echipelor de dansuri - copii și adulți!

A fost o veritabilă sărbătoare a Bocșei pentru care îl felicit public pe părintele paroh, Alin Irimiciuc!

Sărbătoarea religioasă s-a împletit armonios cu cea cultural- artistică, iar domnii Erwin Josef Țigla și Gheorghe Jurma au demonstrat, încă o dată, că sunt vrednici cetățeni de onoare ai orașului Bocșa!

Aniversarea a fost înnobită atât de realizarea plicurilor cu timbre filatelice dedicate momentului, cât și de realizarea monografiei Bisericii romano-catolice la 300 de ani, autori fiind bocșenii Mihai Vișan și Gabriela Șerban.

Se cuvin felicitări și pictorului Nicolae Potocean, expoziția acestuia fiind una inedită și reprezentativă, cum felicitări merită fiecare participant și fiecare credincios care, într-un fel sau altul, a contribuit la bună desfășurare a acestui important eveniment!

Împreună am așezat, din nou, orașul Bocșa pe harta cultural- spirituală a Banatului!
Mulțumesc și felicitări, tuturor!

**Primar,
Mirel Patriciu Pascu**

Evenimente

Pompierii voluntari din Bocșa s-au clasat pe locul 8 în țară!

Campania „Concursurilor profesionale ale pompierilor voluntari și privați 2023” s-a încheiat cu următoarele rezultate pentru S.V.S.U. Bocșa:

- Faza zonală Reșița - locul 1
- Faza interjudețeană Slatina - locul 1
- Faza națională Sighișoara - locul 8

Serviciul Voluntar pentru Situații de Urgență Bocșa se află în subordinea Primăriei noastre și nu pot decât să fiu mândru de pompierii acestui serviciu și să-i felicit în mod public pentru rezultatele obținute în cadrul acestor concursuri!

De curând, SVSU Bocșa a participat la etapa națională a concursurilor profesionale ale serviciilor voluntare și private pentru situații de urgență. S-au întrecut cu echipe din alte 7 județe ale țării: Brăila, Brașov, Dâmbovița, Maramureș, Suceava, Iași și Mureș, iar întrecerea a avut loc în municipiul Sighișoara, județul Mureș.

Pompierii voluntari ai Serviciului Voluntar pentru Situații de Urgență Bocșa și-au testat abilitățile practice, rapiditatea și profesionalismul și au făcut față probelor cu succes.

Lotul de concurs a fost alcătuit din angajații SVSU Bocșa: Dănuț Olaru, Ovidiu Broșteanu, Ionuț Bogdan Caracoancea, Nicolae Coste, Mihai Iako, Ionuț Olivian Prodan, Nicolae Teodorescu, Cristian Gabriel Vuia și voluntarii: Laurențiu Valentin Dovlete, Livius

Olimpiu Korodi, Cătălin Ionel Nistor, Nicu Roman, Răzvan Ion Țăpuș, Sebastian Andrei Apostol.

O contribuție la rezultatele obținute au avut-o și ceilalți angajați ai SVSU Bocșa, rămași să asigure intervenția în cazul apariției unor situații de urgență: Gabriel Carninski, Daniel Țiligrădeanu și Flavius Zohner.

I-am sprijinit și le-am fost alături cât și cum s-a putut, mulțumesc membrilor Consiliului Local pentru susținere, precum și sponsorilor „Tabu Cafe” și „Răzuștom”.

Felicitări, tuturor! Și mult succes în activitatea de zi cu zi, precum și în campaniile viitoare!

Primar,
Mirel Patriciu Pascu

LANSARE DE CARTE

ADRIAN GEORGESCU - 70

BIBLIOTECA ORĂȘENEASCĂ „Tala Oancea” BOCȘA
FRONȚA „500 ani de la înființarea” BOCȘA ROMÂNIA
TRIMBĂRII ORĂȘENI BOCȘA - de MIREL PATRICIU PASCU

VAZUȚI

SĂMBĂTĂ, 9 septembrie 2023, ora 17.00, la
Biblioteca orășenă din Bocșa Română cu hazna
„Adrianuț Măcelușuțu”

În colaborare cu editorul **ADRIAN GEORGESCU** (București) și
prezentarea cărții

**„Bucurânda. Canoanele de bucurie
ale Preasfintei Născătoare de Dumnezeu”**
(Ilustrație: Sorăreanu, 2023)

Prezintă:
Iuliana Costea, Doruț Doruț Chereș și
Gabriela Șerban

**Alocuțiuni: primar Mirel Patriciu Pascu,
preot Clujean Ștefan și scriitorul Adrian
Georgescu.**

Organizator: BIBLIOTECA ORĂȘENEASCĂ „Tala Oancea” în parteneriat
cu CENTRUL CULTURAL „Măcelușuțu” din BOCȘA

„Adrianuț Măcelușuțu” BOCȘA - PROTOPOPUL RĂȘTII,
cu sprijinul FINANȚAR DE LA PRIMĂRIA LOCALĂ BOCȘA și al
PRIMĂRII AJ MIREL PATRICIU PASCU

LANSARE DE CARTE

ADRIAN GEORGESCU - 70

BIBLIOTECA ORĂȘENEASCĂ „Tala Oancea” BOCȘA
FRONȚA „500 ani de la înființarea” BOCȘA ROMÂNIA
TRIMBĂRII ORĂȘENI BOCȘA - de MIREL PATRICIU PASCU

VAZUȚI

DUMINICĂ, 10 septembrie 2023, ora 17.00, la
Măntuirea „Sf. Ilie” de la Izvoai Vaslui

În colaborare cu editorul **ADRIAN GEORGESCU** (București) și
prezentarea cărții

**„Bucurânda. Canoanele de bucurie
ale Preasfintei Născătoare de Dumnezeu”**
(Ilustrație: Sorăreanu, 2023)

Prezintă:
Primitinghă Iustinică, Doruț Doruț
Chereș și Gabriela Șerban,

**Alocuțiuni: primar Mirel Patriciu Pascu,
compozitor Ștefan Pîlă și
scriitorul Adrian Georgescu.**

Organizator: BIBLIOTECA ORĂȘENEASCĂ „Tala Oancea” în parteneriat
cu MĂNTUIREA „SF. ILIE” DE LA IZVOAI VASLUI

Cu sprijinul FINANȚAR DE LA PRIMĂRIA LOCALĂ BOCȘA și al
PRIMĂRII AJ MIREL PATRICIU PASCU

PREZENTARE DE CARTE:

**„BUCURÂNDA.
CANOANELE DE BUCURIE ALE
PREASFINTEI NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU”**

AUTOR: ADRIAN GEORGESCU

Adrian Georgescu

Bucurânda

11 SEPTEMBRIE 2023, ORA 16.30, BIBLIOTECA GERMANĂ „ALEXANDER TIETZ” REȘIȚA

De ani de zile, prozatorul Adrian Georgescu ne bucură cu cărțile sale pe care le lansează în țară, inclusiv la Bocșa, în împrejurări care luminează mai bine teme și valori creștine, așa cum este cazul și al noului său roman, *Bucurânda. Canoanele de bucurie ale Preasfintei Născătoare de Dumnezeu*.

Evenimente

GABRIELA ȘERBAN

Hramul Mănăstirii „Sf. Ilie” de la Izvor Vasiova și mii de pelerini pe parcursul celor două zile de sărbătoare!

Există tradiția ca în perioada 19 – 20 iulie la Mănăstirea „Sf. Ilie” de la Izvor Vasiova să fie mare sărbătoare, credincioși din toate colțurile țării poposind în pelerinaj la Hramul Mănăstirii.

Când încă biserica mănăstirii nu era terminată, „multime de peregrini, ca niciodată, din diferite părți ale diecezei au venit în ziua de sf. Ilie la numitul loc de închinare. Remarcabile au fost litiile dela Caransebeș, Logoj și Silagiu. În presara sărbării s’a făcut vecernie și sfințirea apei, apoi nenumărate slujbi private. În ziua de Sf. Ilie, utrenia și Sf. Liturghie...” consemnează „Foaia diecezană” nr. 31, anul XX, Caransebeș, 31 iulie 1905 la rubrica „Varietăți”.

În „Foaia diecezană” nr. 32, anul XLVII, Caransebeș, 7 august 1932, în articolul *Peregrinajul de la mănăstirea „Isvor”* consemnează: „...Ziua de 20 iulie, sărbătoarea Marelui Prooroc Ilie, adună în fiecare an în jurul mănăstirii „Isvor” din Valea Godinova de lângă Bocșamontană mii de suflete de peregrini...”

Iar „Foaia diecezană” nr. 32-33, anul LXI, Caransebeș, 4 august 1946 consemnează într-o rubrică numită „Pelerinaje” următoarele: „Praznicul Sf. Prooroc Ilie – 20 iulie – a prilejuit credincioșilor din eparhia noastră intense trăiri religioase la centrele de viață mănăstirească din diferitele părți ale eparhiei. [...] Două zile și o noapte Valea Godinovei de lângă Vasiova s’a transformat într’un freamăt de suflete însetate. Încă din ajunul sărbătorii Sf. Prooroc Ilie, mii de pelerini, în frunte cu preoții lor și membri neosteniți ai Oastei Domnului, au umplut valea în care se află cea mai frumoasă și mai bine organizată mănăstire de maici din Banat...”¹

Și multe sunt astfel de consemnări și mărturii în publicațiile vremii, motiv pentru care dorim să lăsăm și noi mărturie frumusețea celor două zile de împreună-rugăciune și credință la sărbătoarea Sfântului Ilie Tesviteanul și cinstirea

Hramului Mănăstirii „Sf. Ilie” de la Izvor din 19 – 20 iulie 2023.

În ambele zile de binecuvântată sărbătoare, slujbele religioase au fost oficiate de P.S. Lucian, Episcopul Caransebeșului, alături de un sobor de preoți veniți de aproape și de mai departe. Nu au lipsit autoritățile locale și județene, primarul Bocșei, Mirel Patriciu Pascu, având alături atât echipa de lucru locală, cât și autorități județene, conducători ai unor instituții publice, personalități importante în lumea politică a județului Caraș-Severin.

Surpriza acestui an a fost vizita celor 300

de tineri ortodocși participanți la proiectul „ITO Banatul de Munte”, eveniment organizat de Primăria Reșița în parteneriat cu Primăria Bocșa.

În perioada 17 – 20 iulie 2023 Asociația Tinerilor Ortodocși Banatul de Munte și-a sărbătorit cei șapte ani de activitate printr-un amplu proiect intitulat „Întâlnirea Tinerilor Ortodocși din Banatul de Munte”, aceștia având invitați și reprezentanți ai altor asociații similare din țară și străinătate.

Ziua de 20 Iulie 2023, ultima zi a „Întâlnirii Tinerilor Ortodocși din Banatul de Munte”, s-a desfășurat la Bocșa, la Mănăstirea „Sf. Ilie”. Primarul Mirel Patriciu Pascu, alături de oficialități locale și județene, l-au întâmpinat pe Preasfințitul Episcop Lucian și delegația celor 300 de tineri și, în procesiune, s-au îndreptat spre Mănăstirea din Vasiova pentru a lua parte la Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie Arhierască.

Au fost momente frumoase și de aleasă înălțare spirituală, Bocșa dovedindu-se a fi o gazdă primitoare, dar și o veritabilă păstrătoare a tradițiilor cultural-religioase.

Note

¹ Protosinghel dr. Ioanichie Petrică, Ionel Vucescu. Mănăstirea „Sfântul Ilie de la Izvor”: Mărturie în Foaia Diecezană. 1905 – 1950.- Editura Episcopiei Caransebeșului, 2021.

FONDAT 1990, APARE LA REȘIȚA. TEL. 0255212.739. E-MAIL: JURNALDECARAS@HWMEDIA.RO

Simona Halep, inclusă pe lista pentru US Open

JURNAL
DE CARAȘ-SEVERIN

Quadrado s-a dus de la Juventus la Inter Milano

VINERI
21 Iulie 2023
ANUL XXXIV, NR. 2827 (150)
9 PAGINI • 3 LEE

La Bocșa de Sf. Ilie

Cea de-a 16-a ediție a proiectului intitulat astfel a însemnat un eveniment complex, desfășurat cu o zi înaintea marii sărbători. Biblioteca bocșeană a găzduit vernisajul expoziției „Peisaje din Bocșa” a lui Nik Potocean, prezentarea ultimului număr al revistei „Bocșa culturală”, un recital de poezie și omagierea maestrului Constantin Lucaci. La final, participanții au mers în pelerinaj la Mănăstirea Sf. Ilie de la Izvor Măine, la ora 11, biserica romano-catolică din Bocșa Montană găzduiește lansarea monografiei lăcașului de cult care aniversază 300 de ani de la zidire.

FOTO: FORUMUL GERMAN

Poezii de CARLA CIOCA

Destul

Ai fost absent motivat
din viața mea
și mi-a fost suficient,
căci am aflat,
în sfârșit,
ce înseamnă iubirea
la prezent...

Frunza mea

Când simt că nu mai pot,
iau în mână o frunză
și-o strâng tare, tare de tot,
până simt că-mi dă
toată puterea ei,
de frunză, de cer, de pământ.

Când simt că nu mai pot,
iau „bătrânul” din mine
și-l trimit
să alerge prin viață,
prin flori, prin mare,
prin Dumnezeu,
să ia putere
și să o aducă frunzei mele.

Semnele

Dumnezeu a trimis pe Pământ
fluturii, pentru sărut,
macii, pentru oftat,
corbii, pentru lumina pierdută din curcubeu.
Omul a rămas cu blestemul timpului
pe care n-a mai putut
să-l petreacă în Rai.

Mihai Vișan Gabriela Serban

**PAROHIA ROMANO-CATOLICĂ
BOCȘA MONTANĂ LA TRICENTENAR
1723 – 2023**

EDITURA TIM REȘIȚA

Cu prilejul aniversării celor 300 de ani de la zidirea Bisericii romano-catolice din Bocșa Montană, cartea este dedicată istoriei și culturii multitudinii de informații pe care le deținează prin existența sa pe care le au și în prezent, astfel cum se evidențiază dintr-o perspectivă documentară și Doxicală.

Un volum plin de realizări de un istoric și un bisericesc, oportunitate de cunoaștere și selectarea multitudinii de informații pe care le deținează prin existența sa pe care le au și în prezent, astfel cum se evidențiază dintr-o perspectivă documentară și Doxicală.

Bocșa este locul în care istoria se împletește în mod armonios cu credința și cultura, este locul din care s-a născut și în care este născut spiritul unei civilizații înfăptuite bazată pe toleranță și împăcătorește, în care s-a născut și cultura și doxica.

dr. Patriciu Mirel Pascu
animator cultural Bocșa

ISBN 978-973-696-499-2

GABRIELA ȘERBAN

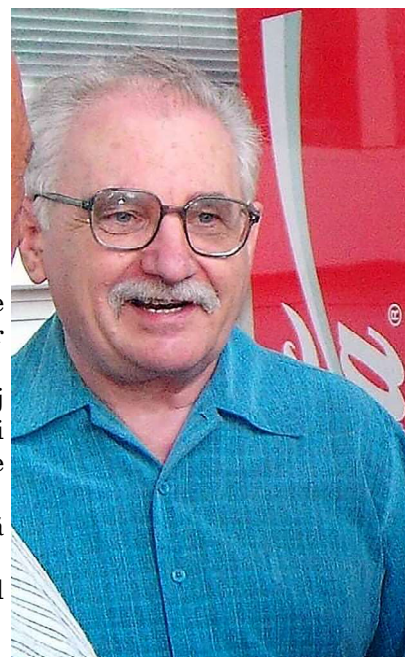
Criticul și istoricul literar Cornel Ungureanu, la aniversară!

Există oameni despre care ți-e greu să vorbești, deoarece cuvintele sunt sărace pentru a descrie personalitatea acestora sau, pur și simplu, pentru a-ți exprima admirația și prețuirea!

Există oameni care, prin delicatețe și generozitate, îți dau curaj și te inspiră! Te îndeamnă spre acțiuni de care nu credeai că ai fi capabil, spre proiecte pe care, în mod normal, nu ai fi îndrăznit să le întreprinzi.

Există oameni care, prin răbdarea și încrederea acordate, te ajută să te schimbi din oricine în cineva!

Astfel de oameni sunt oamenii de incontestabilă valoare! Iar unul dintre aceștia este maestrul Cornel Ungureanu!

Născut în 3 august 1943 la Lugoj, Corneliu Tiberiu Ungureanu a absolvit Școala elementară din Zăgăjeni, Liceul „Traian Doda” din Caransebeș, Facultatea de filologie a Universității din Timișoara și Doctoratul în filologie, urmând o carieră firească atât în plan universitar, cât și literar, clădind o reală personalitate culturală, un veritabil critic, istoric literar și eseist.

Profesor, apoi referent literar la Teatrul de Stat „Matei Millo” din Timișoara, redactor, secretar de redacție și redactor-șef adjunct la revista „Orizont”, președintele Filialei din Timișoara a Uniunii Scriitorilor (din 1990 până în prezent), profesor la Facultatea de Litere și Filosofie din Timișoara, sunt câteva dintre activitățile pe care Cornel Ungureanu le-a desfășurat cu măiestrie de-a lungul vremii, iar pe unele încă le desfășoară.

Scriitor prolific, cunoscut în țară și în străinătate, multe dintre volumele sale se bucură de traduceri reușite.

A debutat publicistic cu critică literară în „Scrișul bănățean” (1962) și de atunci continuă să publice în nenumărate periodice din țară și străinătate.

Debutul editorial se produce în 1975 cu volumul „La umbra cărților în floare”, un mănunchi de cronici literare „echilibrate și decente” (Nicolae Manolescu), și continuă cu excepționale cărți de istorie și critică literară, iar după 1990 manifestă un interes aproape exclusiv pentru geografia și istoria literară: „Geografia literară, așa cum o concepe, studiază literatura Provinciei sau mai târziu pe aceea din Mitteleuropa ori pe aceea a exilaților, redefinind «centrul prin echivalențele cu

periferia»; istoria, la rândul ei, constă în refacerea unor dosare privitoare la opere uitate, pierdute sau ignorate, datorate fie unui I. Slavici, fie unui I.D. Sârbu.” (Nicolae Manolescu în „Istoria critică a literaturii române”).

Merită a fi amintite volume precum: „Proză și reflexivitate” (1977); „Contextul operei” (1979); „Proza românească de azi. I. Cucerirea tradiției” (1985); „Imediata noastră apropiere” (vol. I, 1980 și vol. II, 1991); „Mircea Eliade și literatura exilului” (1995); „La Vest de Eden. O introducere în literatura exilului” (vol. I, 1995 și vol. II, 2000); „A treia Europă” (1997); „Fragmente despre teatru” (1997); „A muri în Tibet” (1998); „Europa Centrală. Memorie, paradis, apocalipsă” (în colaborare, 1998); „Introducere în viața și opera lui Petru E. Oancea (Tata Oancea), poet, sculptor și jurnalist” (1999); „Despre regi, saltimbanci și maimuțe” (vol. I, 2001 și vol. II, 2003); „Mitteleuropa periferiilor” (2002); „Ioan Slavici: monografie” (2002); „Geografia literară” (2002); „Geografia literară a României, azi” (vol. I-IV, 2003 – 2006); „Despre Cercul literar de la Sibiu. Intervalul timișorean” (2004); „Europa Centrală, Geografia unei iluzii” (2004); „Sorin Titel” (2005); „Octavian Goga, monografie” (2007); „Istoria secretă a literaturii române” (2007); „Petre Stoica și regăsirea Europei Centrale” (2010); „Șantier 2. Un itinerar în căutarea lui Micea Eliade” (2010); „Zilele și nopțile săptămânii. O introducere în opera lui D.R. Popescu” (2014); „Literatura Banatului” (2015); „Arta paricidului la români” (2016); „Dialoguri. Pagini de jurnal” (2021) etc; dar și volume semnate în calitate de coautor cum ar fi: „Ioan Holender. De la Viena la Timișoara”

(2014), „Antologia literaturii dialectale bănățene” (2017) ș.a.

Cu un simplu search pe Google putem accesa nenumărate informații *de și despre* cărturarul Cornel Ungureanu și opera sa, dar și răsfoind tradiționalele dicționare, lexicoane sau enciclopedii de literatură: de la „Prima verba” a lui Laurențiu Ulici (1978) la „Pâinea noastră cea de toate zilele” a lui Ovid S. Crohmălniceanu (1981); de la „Critici români de azi” a lui Gheorghe Grigurgu (1984) la „Literatura Română Contemporană” a lui Laurențiu Ulici (1995); de la „Dicționarul scriitorilor din Caraș-Severin” (1998) la „Dicționarul scriitorilor din Banat” (2005), de la „Istoria critică a literaturii române” a lui Nicolae Manolescu (2008) la „Enciclopedia Banatului. Literatura” (2016) ș.a.m.d.

Astăzi, la ceas aniversar, dorim să ne

alăturăm celor care transmit maestrului Cornel Ungureanu gânduri bune, neuitând faptul că, în toate vremurile – mai bune și mai grele –, omul, scriitorul, cărturarul Cornel Ungureanu a fost alături bibliotecii bocșene și managerului ei. Ne-a onorat cu încredere și generozitate, mai mult, ne-a onorat cu prietenia domniei sale!

Din primele rânduri afirmam că e extrem de greu să scrii și să vorbești despre oameni-legendă, personalități marcante despre care vorbește însăși bogata și diversificata lor activitate! Așadar, asigurându-vă de toată dragostea și prețuirea, am să mă limitez, cu grațitudine, la un sincer *Mulțumesc!*

La mulți ani, maestre!

Să ne trăiți și să fiți mereu „în imediata apropiere” a *Bocșei culturale!*

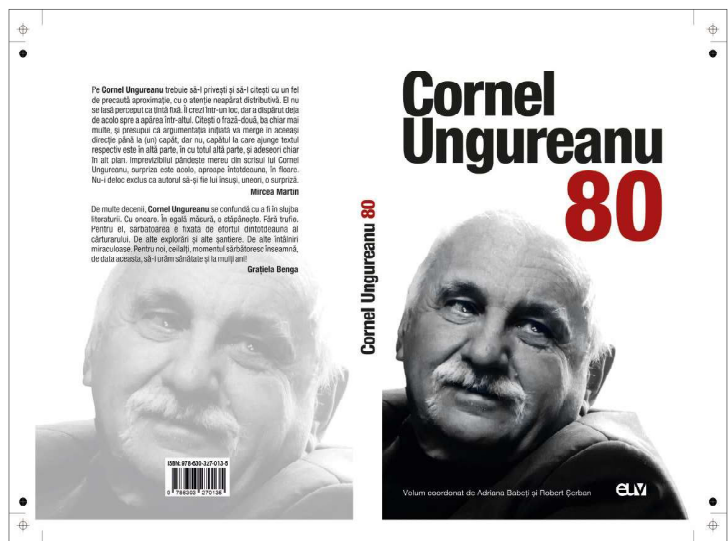

La aniversarea criticului și istoricului literar Cornel Ungureanu, dascălul și mentorul multor generații timișorene, a apărut un meritat volum omagial: **CORNEL UNGUREANU 80**, volum îngrijit de Adriana Babeți și Robert Șerban (Editura Universității de Vest din Timișoara, 2023)

În cuprins găsim studii și articole semnate de următorii autori (în ordine alfabetică): BRÎNDUȘA ARMANCA, ADRIANA BABEȚI, PAUL EUGEN BANCIU, GRAȚIELA BENGA, ADRIAN BODNARU, ELISABETA BOGĂȚAN, VASILE BOGDAN, DACIANA BRANEA, EUGEN BUNARU, VASILE DAN, EUGEN DORCESCU, MIRELA-IOANA DORCESCU, MANOLITA DRAGOMIR-FILIMONESCU, LUCIAN IONICĂ, ELENA JEBELEAN GHEORGHE JURMA, MARIUS LAZURCA, CONSTANȚA MARCU, VIOREL MARINEASA, MIRCEA MARTIN, MIRCEA MIHĂIEȘ, DORIN MURARIU, CĂLIN-ANDREI MIHĂILESCU, SILVIA C. NEGRU, ANDREI NOVAC, MARIAN ODANGIU, DUMITRU OPRIȘOR, CRISTIAN PĂTRĂȘCONIU, IRINA PETRAȘ, LUCIAN PETRESCU, RADU PAVEL GHEO, MONICA ROHAN, MONI STĂNILĂ, ROBERT ȘERBAN, DANIELA ȘILINDEAN, ERWIN JOSEF ȚIGLA, TUDOREL URIAN, ALEXANDRU VAKULOVSKI, CIPRIAN VĂLCAN

În **Cuvânt-înainte**, editorii sintetizează un profil și arată de ce e nevoie ca personalitatea lui să fie sărbătorită:

„Cornel Ungureanu coagulează, ca nimeni altul, de bune decenii, lumea literară bănă?eană. Ca nimeni altul, criticul și istoricul literar a făcut, de-a lungul vremii, sute de pariuri și toate, aproape toate, au fost câștigătoare, sunt câștigătoare și poartă astăzi nume de scriitori ori tiluri de cărți. Fie că

i-au fost colegi de generație, fie că au fost mai tineri, foarte tineri, precum cei din generațiile ‘80, ‘90, 2000, domnul Ungureanu a fost vântul cel bun pentru pânzele celor care au crezut în drumul lor și au mers pe el. A girat, în numele literaturii și al prieteniei, pentru mulți dintre noi, fie scriind despre cărțile noastre, fie vorbind la lansările lor, fie, pur și simplu, încurajându-ne să continuăm, să scriem, să citim, să publicăm. Să fim alături unii de alții în literatură, căci ea este calea spre frumusețe, una dintre ele, dar și de supraviețuire a lumii noastre.

Sunt zeci de ani, deja, de când, vinerea, fix la miezul zilei, la sediul Filialei din Timișoara a Uniunii Scriitorilor, Cornel Ungureanu e amfitrionul întâlnirilor în care cărțile și autorii lor sunt sărbătoriți. Fiindcă generozitatea și competența Domniei sale transformă aceste întâlniri – ce, aparent, seamănă cu atâtea alte lansări – în sărbători.

Iată că, de data asta, e rândul lui Cornel Ungureanu să fie sărbătoritul.“

Darul cel mai frumos ce i se putea face este desigur chiar acest volum sobru și elegant, cu mărturii de prețuire și de bună așezare în cultura română de astăzi.

GABRIELA ȘERBAN

Dr. Corneliu Diaconovici - 100

Corneliu Diaconovici (Diaconovich), realizatorul primei enciclopedii românești, s-a născut la Bocșa, jud. Caraș-Severin, în 18 februarie 1859, și s-a stins la Reșița în 17 august 1923.

Este fiul lui Adolf Diaconovici și al Adelei Costiha și este descendent al unei mari familii de cărturari și buni români, familie venită în Banat de la Srediștea Mare (azi în Banatul Sârbesc), cu origini însă în Oltenia.

Străbunicul lui Corneliu a fost Gheorghe Diaconovici, cel care, la presiunea autorităților sârbești, a trebuit să-și schimbe numele din Diaconu în Diaconovici, iar din cauza procesului de sârbizare, a părăsit Srediștea și s-a stabilit la Bocșa Montană. Gheorghe Diaconovici a fost tatăl scriitorului bănățean Constantin Diaconovici-Loga, acesta fiind fratele bunicului lui Adolf Diaconovici, tatăl lui Corneliu Diaconovici.

Corneliu Diaconovici urmează clasele primare la Reșița și Viena, iar cele secundare la Lugoj, Carei și Timișoara. A urmat dreptul la Oradea, apoi la Budapesta, termină studiile în 1880 și se întoarce la Lugoj profesând avocatura. În 1883 obține titlul de Doctor în drept la Universitatea din Budapesta, cu teza „Despre apărarea îndreptățită”.¹

Dr. Corneliu Diaconovici desfășoară o activitate culturală intensă. Și-a cucerit merite nepieritoare în organizarea ASTREI de la Sibiu, a bibliotecii și muzeului acesteia, dar și a instituțiilor bancare și a vieții economice din Transilvania, fiind o personalitate complexă, un bun economist și finanțist. De altfel, a fost director adjunct al Băncii „Albina” din Sibiu, secretar al Conferințelor Băncilor Românești din Transilvania, inițiator și ctitor al Asociației Băncilor Românești din Ardeal.

Editând mai mult de un deceniu revista „Romänische Revue” (1885 – 1895), Corneliu Diaconovici a prezentat spațiului European de limbă germană valorile culturii și literaturii române. În 1895 a fost numit director al revistei „Transilvani” din Sibiu, revistă oficială a Asociației ASTRA. În această perioadă, Asociația i-a încredințat și realizarea – coordonarea și redactarea – „Enciclopediei Române”, prima

enciclopedie românească.

Este o mare realizare editarea „Enciclopediei Române”, prima de acest fel în istoria noastră, apărută în trei volume între anii 1898 – 1904 (Sibiu, editura și tipografia lui W. Krafft). Pentru realizarea acesteia a depus o muncă titanică, principala dificultate constituind-o gestionarea numărului mare de colaboratori. Au colaborat savanți, scriitori, clerici, militari, cadre didactice, literati, diplomați etc.²

În anul 1907 a întemeiat în România Banca „Solidaritatea” și „Muntele de pietate”, iar în 1910, Banca „Carpați”. În urma acestor activități bancare, s-a stabilit definitiv la București, păstrând însă legătura cu ASTRA.

În 1918, după înfăptuirea Marii Uniri, Corneliu Diaconovici s-a întors la Reșița, fiind bolnav și sărac, în urma crizei puternice prin care trecuse sistemul bancar. În ultimii ani de viață a lucrat ca secretar general la Uzinele și Domeniile Reșița.

Pentru munca depusă pe teren cultural, economic, politic a fost decorat: în 1906 cu Medalia de Aur „Benemerenti” cl. I ca o răsplată pentru munca literară depusă la editarea revistei „Romanische Revue”; Coroana României pentru editarea Enciclopediei Române; Medalia de Aur cl. I pentru organizarea băncilor românești din Ungaria.

În anul 2002 Consiliul Local al Orașului Bocșa îi acordă, *postmortem*, Titlul de *Cetățean de Onoare*, iar în anul 2004, la inițiativa Bibliotecii Orășenești „Tata Oancea”, este amplasată o placă comemorativă pe fațada casei în care s-a născut Dr. Corneliu Diaconovici.

Referințe: „Romänische Revue”: studiu monografic și antologie de Walter Engel.- Timișoara: Facla, 1978; *Întoarcerea numelui. Orașul Bocșa în timp*/ Ioana Cioacăș. Reșița: Timpul, 1997;

Dicționarul scriitorilor din Caraș-Severin/ Victoria I. Bitte... Reșița: Timpul, 1998; *Un enciclopedist român aproape uitat: Dr. Corneliu Diaconovici*. Reșița: Timpul, 1998; *Istorie și artă bisericească*/ Jurma Gheorghe și Vasile Petrica. Reșița: Timpul, 2000; *Dicționarul presei literare românești (1790 – 2000)*/ I. Hangiu. Ed. a III-a.- București: Institutul Cultural Român, 2004;

Dicționar al Scriitorilor din Banat.- Timișoara: Editura Universității de Vest, 2005; *Oameni și locuri din Bocșa/ Iosif Cireșan Loga, Tiberiu Popovici.*- Reșița: TIM, 2005; *Dr. Corneliu Diaconovici (1859-1923) – enciclopedist și ambasador al culturii române/ Vasile Petrica.* Reșița: TIM, 2009; *Cărășeni de neuitat I/ Petru Ciurea și Constantin Falcă.* Timișoara: Eurostampa, 2009; *Cărășeni de neuitat VIII/ Petru Ciurea și Constantin Falcă.* Timișoara: Eurostampa, 2010; *Cărășeni de neuitat XI/ Petru Ciurea și Constantin Falcă.* Timișoara: Eurostampa, 2011; *Istorie și administrație la Bocșa multiseclară/ Mihai Vișan și Daniel Crecan.* Timișoara: Mirton, 2011; revista *Bocșa culturală*.³; Gheorghe Jurma. *Bocșa în Enciclopedia lui Diaconovici în: Bocșa culturală.* Anul XIII. Nr. 4(79)/ 2012; *Scrieri. 3. Istoria presei române din Banat/ dr. Aurel Cosma.*- Timișoara: David Press Print, 2012; *Biblioteca, între datorie și pasiune. 60 de ani de lectură și bibliotecă publică la Bocșa/ Gabriela Șerban.*-Reșița: TIM, 2013 (Bocșa-istorie și cultură; 30); *Cărășeni de neuitat XXIX/ Constantin Falcă.* Timișoara: Eurostampa, 2016; *Cărășeni de neuitat XXX/ Constantin Falcă.* Timișoara: Eurostampa, 2016; *Reșița literară/ Gheorghe Jurma.*-Reșița: TIM, 2016; *Panorama presei din Caraș-Severin/ Gheorghe Jurma.*- Reșița: TIM, 2018; *Cărășeni de neuitat XLI/ Constantin Falcă.* Timișoara: Eurostampa, 2020; *Enciclopedia Banatului. Vol. II: Istoriografia.*- București: Editura Academiei Române; Timișoara: David Press Print, 2020.

https://cultura.sibiu.ro/personalitati/details/diaconovici_cornel

<https://bibliotecapublicadrept.wordpress.com/2019/02/19/160-de-ani-de-la-nasterea-lui-corneliu-diaconovici-18-02-1859-17-08-1923/>

N.B.

În luna noiembrie a acestui an, orașul Bocșa va fi gazda unui eveniment dedicat enciclopedistului Corneliu Diaconovici, eveniment organizat de Biblioteca Orășenească „Tata Oancea” în colaborare cu Muzeul Banatului Montan Reșița, Episcopia Caransebeșului și ASTRA Sibiu.

¹ <https://bibliotecapublicadrept.wordpress.com/2019/02/19/160-de-ani-de-la-nasterea-lui-corneliu-diaconovici-18-02-1859-17-08-1923/>

² Între care: Corneliu Diaconovich, Grigore Antipa, Victor Babeș, Léo Bachelin, Valeriu Braniște, Partenie Cosma, George Dima, Ovid Densusianu, Ionescu-Caion, George Lahovary, Titu Maiorescu, Ludovic Mrazec, Constantin Rădulescu-Motru, Dimitrie Onciul, Theodor Speranția, Alexandru Sutzu, Nicolae Teclu, Alexandru D. Xenopol (cf. *Istoria enciclopediei române editată de „Astra” în 1904*)

³ Șerban, Gabriela. *Bibliografia revistei „Bocșa culturală”.* 2000-2009. Reșița. TIM.2009 (Bocșa – istorie și cultură) și *Bibliografia revistei „Bocșa culturală” 2009 – 2013.*- Reșița: TIM, 2014 (Bocșa – istorie și cultură).

Comemorare dr. Corneliu Diaconovici, la 100 de ani de la plecarea în veșnicie

Joi, 17 august 2023, am participat la Reșița la un eveniment deosebit de important, și anume: comemorarea realizatorului primei enciclopedii românești, **dr. Corneliu Diaconovici, la 100 de ani de la moarte.**

Evenimentul a fost organizat de Asociația Generală a Românilor Uniți, Greco-Catolici Reșița, la inițiativa dlui.

Bogdan Andrei Mihele și a Prea Onoratului Părinte Nicolae Tutaș, protopop greco-catolic de Reșița.

Personalitatea marcantă a enciclopedistului a fost evocată de Bogdan Andrei Mihele, care a dorit să ateste apartenența prea puțin cunoscută a celui comemorat la Biserica Greco - Catolică.

Erwin Josef Țigla, președintele Forumului Democratic al Germanilor din Banatul Montan, a prezentat și oferit celor prezenți plicul filatelic și ștampila realizată cu prilejul comemorării a 100 de ani de la trecerea în eternitate a Dr. Corneliu Diaconovici.

Au fost prezenți și au luat cuvântul Gabriela Șerban, Tiberiu Șerban și pr. Nicolae Tutaș (Bocșa), iar din Reșița: Ada D. Cruceanu, Florica Molnar, Gheorghe Jurma, Martin Olaru, Ioan Florea, Ion și Floarea Vela, Romulus Ioan, Petre Dalea, iar coroana de flori a fost depusă din partea Colegiului Național „Diaconovici-Tietz” din Reșița.

GABRIELA ERBAN

Sculptorul Constantin Lucaci – 100

Maestrul Constantin Lucaci s-a născut la Bocșa, jud. Caraș-Severin, pe str. Muncii nr. 15, în 7 iulie 1923, și s-a stins în 19 iulie 2014 la București. Este cunoscut mai ales datorită fântânilor cinetice care înfrumusețează câteva orașe importante din țară și sunt făurite de maestrul Constantin Lucaci.

În anii studenției a avut loc debutul său în artă, iar lucrarea „Înotătorul” îi aduce porecla de „Il genio” incluzându-l în *Istoria artelor* și propus la Premiul de Stat.

Constantin Lucaci a inventat un pantograf spațial, care a fost brevetat mai întâi în Italia și Franța, apoi în România. Oficiul de Stat pentru Invenții a premiat pantograful considerându-l cea mai interesantă invenție a anului 1957.

Urmează etapa figurativului în arta sa, dând naștere sculpturilor în granit șlefuit. În această perioadă a genului figurativ participă la nenumărate expoziții din țară și străinătate. Figurativul i-a dezvoltat personalitatea artistică, iar la acest gen maestrul a renunțat când visurile sale n-au mai fost reprezentate de figuri umane, ci de aștrii, de mișcarea spațială, de misterul cosmic.

Urmează perioada călătoriilor de studii în Italia, dar și în Franța, iar orașul luminilor îi stârnește primele încercări de sculptură în oțel inoxidabil, proiectând opere mari și medii, inițiind ciclul de lucrări „Spațiu și lumină”.

Constantin Lucaci a imaginat pentru orașele românești niște centre artistice citadine, veritabile oaze de liniște, cu o concepție modernă – sculptură monumentală și joc de ape, muzică și spectacol.

Fântânile maestrului Lucaci, simfonii ale apei izvorâte dintr-un suflet bătuit de stări contradictorii: frumos, armonie, visare, lumină, pace, pe de o parte, iar pe de altă parte trudă, tehnică, știință, rigurozitate, meticulozitate.

Prima fântână este cea de la Constanța, în 1971. Urmează Turnu Severin 1979, Vaslui 1981, Reșița 1984, Brăila cu trei fântâni 1988-1992, Giurgiu 2000, Alba Iulia 2007.

Cu fântâna de la Constanța și ciclul „Spațiu și lumină” începe zodia lui Constantin Lucaci, acestea consacrandu-l ca un artist modern, un renașcentist modern, un sculptor al metaforelor și ideilor în inox.

Participă și adună nenumărate premii de la expoziții din țară și străinătate.

În 1982 primește din partea guvernului italian Ordinul „Cavaler al Meritului Republicii Italiene”, în 1984 Universitatea din Viena și Fundația Alfred Toepfer cu sediul în Hamburg, Germania, îi acordă premiul „Herder”, „Premiul Nobel al Estului”, devenind primul sculptor român care primește acest premiu, așezându-l între personalitățile marcante ale artelor și științelor spiritului din Europa.

Continuă organizarea de expoziții în diverse orașe din țară și străinătate, în 1999 i se atribuie Medalia de Aur la Bienala Internațională Dantescă de la Ravena, iar în 2007, sub patronajul Vaticanului, în Pinacoteca Sanctuarului San Francesco di Paola, Italia, a fost inaugurată „Colecția Constantin Lucaci”, fiind singurul artist român care beneficiază de acest privilegiu muzeistic din partea Sfântului Scaun. „Un artist cu loc în orice proiect al lumii!” Astfel a fost perceput maestrul Constantin Lucaci. „Sculptând lumina” și-a sculptat nemurirea.

Un strop din această lumină, o picătură din geniul maestrului se află și la Bocșa. În Bocșa Montană, pe str. 1 Decembrie 1918 nr. 43. În data de 5 iunie 2012 la Bocșa a fost inaugurat Muzeul „Constantin Lucaci” – „Spațiu și lumină” Bibliotecii Orașenești „Tata Oancea” revenindu-i onoarea să realizeze acest muzeu împreună cu maestrul, la inițiativa primarului Mirel Patriciu Pascu.

La propunerea Bibliotecii Orașenești „Tata Oancea”, din anul 2008 maestrului Constantin Lucaci i se conferă Titlul de Cetățean de onoare al orașului Bocșa; tot atunci i se conferă și Titlul de Cetățean de onoare al județului Caraș-Severin.

Se stinge în seara zilei de 19 iulie 2014 la București și își doarme somnul de veci în Cimitirul

Străulești 2 alături de mari artiști și importante nume ale artei românești.

Soția sa, Irina, s-a ocupat ca majoritatea lucrărilor artistului să nu fie risipite, ci să fie expuse privirilor oamenilor.

Irina, născută Tomescu, s-a născut în Focșani la 10 aprilie 1925 și s-a stins în 28 martie 2021, în apartamentul din București. A fost întreaga sa viață soția, perechea, sprijinul și încurajarea maestrului Constantin Lucaci!

Tatăl Irinei absolvise dreptul, dar lucra ca militar artilerist, iar mama era casnică. În toamna anului 1952 Irina l-a cunoscut pe proaspătul absolvent de artă Constantin Lucaci, iar după numai șase luni s-au căsătorit. „Când l-am cunoscut pe Gin m-a luat de mână și nu mi-a mai dat drumul. De mână m-a ținut toată viața” mărturisea într-un interviu realizat în anul 2020, la momentul în care doamna Irina Lucaci a donat Primăriei Sectorului 1 de pe bulevardul Banu Manta din București cinci lucrări de sculptură realizate de maestrul Constantin Lucaci (1923 – 2014), lucrări care au reprezentat România la bienala de la Veneția în anul 1976. Sculpturile sunt un dar pentru București din partea Irinei Lucaci completând astfel seria de lucrări pe harta bucureșteană în care sunt incluse sculpturile din curtea TVR și sculpturile donate Teatrului Național. Maestrul Constantin Lucaci este celebru în special pentru fântânile sale cinetice, dar și pentru sculpturi monumentale în piatră și oțel inoxidabil. Soția lui, Irina, rămâne în memoria celor care au cunoscut-o ca Doamna din umbra maestrului, sprijinul și puterea artistului, dar și pentru generozitatea cu care a înnobilit Bucureștiul cu lucrări valoroase realizate de sculptorul luminii.

Irina s-a stins din pricina unor afecțiuni mai vechi, a fost înmormântată alături de maestru și, din cauza pandemiei, a fost condusă pe ultimul drum pământean de o mână de apropiați, într-o ceremonie decentă.

Dumnezeu să-i odihnească în pace și lumină!

P.S.

Mă leagă amintiri frumoase de această familie, iar dragostea și prietenia cu care ei m-au onorat nu pot fi transpuse în cuvinte. Erau niște povestitori desăvârșiți, iar clipele petrecute în compania lor, pentru oricine, ar fi fost un real câștig, deoarece povesteau întâmplări interesante, multe hazlii și aducătoare de voie bună. Erau înțelepți, generoși și... fără vârstă!

Ne-am propus ca, împreună, să vizităm fiecare fântână făurită de maestru. Din păcate, nu am reușit să vedem *împreună* decât Reșița și Turnu Severin. Dar i-am promis că voi continua vizitarea acestora și că voi scrie despre fiecare. În mare măsură am reușit. Am căutat și admirat fântânile maestrului Lucaci, rămânându-mi nevăzută (până

acum!) cea de la Vaslui. Deși am dobândit imagini ale acesteia, sper să reușesc să-mi țin promisiunea până la capăt. Fiindcă, acum, atât mai putem face: să ne onorăm promisiunile! Să ne îngrijim de „comorile” dăruite și să-i purtăm în rugăciuni. În veci pomenirea lor!

Referințe: *Mic dicționar al personalităților culturale din Caraș-Severin*/ Gheorghe Jurma: Reșița. 1976; *Constantin Lucaci*/ Romulus Balaban. București: Meridiane, 1977; *Nu vă doare depărtarea, domnule?...*/ Dorina Sgaverdia. Reșița: Timpul, 2000; *Constantin Lucaci. Metafora luminii*/ Giorgio Segato. București: Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, [2001]; *Constantin Lucaci*/ Pietro Amato. București: Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, 2005; *Constantin Lucaci în căutarea Legendei Personale*/ Dorina Sgaverdia. Timișoara: Marineasa, 2008; *Viață și memorii*/ Mircea Ioan Popa.- Reșița: TIM, 2008, 2 vol.; *Bibliografia revistei „Bocșa culturală” 2000 – 2009*/ Gabriela Șerban.- Reșița: TIM, 2009 (Bocșa – istorie și cultură); *Bocșa din inimă*/ Vasile Bogdan.- Reșița: TIM, 2008; *Identitate și destin cultural II*/ Titus Crișciu.- Oravița, 2008; *Memento. Evenimente și personalități din Banatul istoric.*/ Coord. Vasile C. Ioniță.- Editura Banatul Montan, 2008; *Cărășeni de neuitat XII*/ Petru Ciurea și Constantin Falcă. Timișoara: Eurostampa, 2011; *Cărășeni de neuitat XV*/ Petru Ciurea și Constantin Falcă. Timișoara: Eurostampa, 2012; *Întâlniri cu destine: interviuri*/ Adalbert Gyuris. Cluj-Napoca: Grinta, 2012; *Cărășeni de neuitat XIX*/ Petru Ciurea și Constantin Falcă. Timișoara: Eurostampa, 2013; *Biblioteca, între datorie și pasiune*/ Gabriela Șerban, Reșița: TIM, 2013 (Bocșa, istorie și cultură (30)); *Bibliografia revistei „Bocșa culturală” 2009 – 2013*/ Gabriela Șerban.- Reșița: TIM, 2014 (Bocșa – istorie și cultură); *Cărășeni de neuitat XXVII*/ Constantin Falcă. Timișoara: Eurostampa, 2015; *Cărășeni de neuitat XXXIII*/Constantin Falcă. Timișoara: Eurostampa, 2017; *Cărășeni de neuitat XL*/ Constantin Falcă. Timișoara: Eurostampa, 2019; *Bibliografia revistei „Bocșa culturală” 2014 – 2018*/ Gabriela Șerban.- Reșița: TIM, 2019 (Bocșa – istorie și cultură); *Tangente. Autografe și poveștile lor*/ Adalbert Gyuris.- București: eLiteratura, 2019; *Constantin Lucaci: Fântâna din centru*/ Gheorghe Jurma.- Reșița: TIM, 2021.

Referințe: Petre Chichirdan. *Irina Lucaci, femeia care a îmbogățit Bucureștiul cu un muzeu cu sculpturile lui Constantin Lucaci*. În: *Cultura Ars Mundi*. Din 20 decembrie 2019; <http://www.culturaarsmundi.ro/irina-lucaci-femeia-care-a-imbogatit-bucurestiul-muzeu-cu-sculpturile-lui-constantin-lucaci/>; *Bocșa culturală*. Anul XXII, nr. 2 (113)/ 2021.

GABRIELA ȘERBAN

Poetul bocșean Claudius Myron Ișfan comemorat la 100 de ani de la naștere și la 57 de ani de la moarte

Joi, 24 august 2023, de la ora 10.30, în Cimitirul Ortodox de pe str. 8 Martie din Bocșa Română, a fost comemorat poetul bocșean Claudius Myron Ișfan printr-o slujbă de pomenire la mormântul acestuia și printr-un recital de poezie susținut de tineri din cadrul Centrului Catehetic „Sf. Stelian” Bocșa Română.

Despre personalitatea acestui poet s-a vorbit și în cadrul ediției a VIII-a a Simpozionului „Sfinții Trei Ierarhi, modele de educație creștină”, în luna ianuarie, atunci când se împlineau cei 100 ani de la naștere.

Fiind unul dintre poeții talentați și autentici ai orașului Bocșa, dar, din păcate, aproape necunoscut, Biblioteca Orașenească „Tata Oancea”, împreună cu Centrul Catehetic „Sf. Stelian” din Bocșa Română, au hotărât ca acest poet interesant să fie comemorat și la cei 57 de ani de la moarte, printr-o slujbă de pomenire oficiată -chiar la mormântul său- de către pr. dr. Silviu Ionel Ferciug.

Despre viața și activitatea lui Claudius Myron Ișfan a vorbit Gabriela Șerban, managerul Bibliotecii Orașenești „Tata Oancea”, iar poezii din creația acestui poet aproape și pe nedrept necunoscut, au recitat tinerii: Maria Silviana Ferciug, Bianca Timeea Mură, Beniamin Boțan, Vlad Mură, David Belenț, Alexia Voinovici, Rafael Bota, Mario Voinovici, Anisia Groza și Alexia Ioniță, îndrumați și însoțiți de doamnele profesoare Gianina Mură și Liana Ferciug.

Flori și lumânări, alături de pioase rugăciuni, au completat tabloul unui eveniment de suflet binemeritat de acest talentat bocșean îndrăgostit de poezie și literatură, plecat mult prea devreme în veșnicie.

Poet interesant, „romantic în falduri clasice”¹, Claudius Myron Ișfan s-a născut la Bocșa Română, jud. Caraș-Severin, în 6 ianuarie 1923, în familia lăcătușului Nicolae și a Brândușei Drăgoescu din Vermeș și s-a stins în 6 august 1966, fiind înmormântat la Bocșa Română.

Școala primară o face în localitatea natală, iar studiile liceale le urmează la Timișoara, la Liceul „Constantin Diaconovici Loga”. În anul 1944 este elev la școala de subofițeri din Radna participând la luptele de la Păuliș. Întors din armată, lucrează la Combinatul Siderurgic din Reșița în domeniul contabilității. Întâlnirea cu Tata Oancea a avut un rol hotărâtor, poetul începând să scrie și să citească, cum spune

poeta Ioana Cioancăș „numai ceea ce îi era necesar pentru suflet”. C. M. Ișfan a scris și a publicat poezii încă de la vârsta de 15 ani în presa locală din Bocșa și Reșița: *Vasiova*, *Semenicul*, *Flamura roșie*, precum și în *Gând tinerească* (Radna). În 1954 a primit de la Lucian Blaga un adevărat “certificat de poet”:

„Dragă prietene,

Voiam încă de mai demult să răspund scrisorilor D-tale prietenești, dar mereu necazuri cotidiene mi-au obosit capul și mâna. În sufletul D-tale este multă poezie, uluitor de multă, dacă se ține seama de condițiile anotimpurilor. Năzuința D-tale spre frumos se citește chiar grafologic. E destul să privești acest scris ca să citești în el cantr-un horoscop. În singurătatea D-tale ai izbutit să-ți formezi o conștiință poetică, cu totul excepțională, ceea ce va permite și va garanta o creație ce se va contura tot mai nobil și în același timp mereu mai <esențială>. Cred că te vei deda unei poezii neoclasicale ale cărei virtualități încep să înflorească în versul D-tale. Ține-te numai pe drumul apucat.”

Al D-tale prieten

Lucian Blaga

Cluj 9 iulie 1954

Știind că este bolnav, poetul a încercat să-și adune poeziile într-un volum. A murit fără să-și vadă visul împlinit. Au rămas în manuscris poeme originale și traduceri precum și un jurnal, arhiva manuscriptică aflându-se în posesia rudelor de la Timișoara și Reșița.

În anul 2013, bocșeanul stabilit în Germania, Adalbert Gyuris, face un gest extraordinar, recuperând aceste manuscrise și tipărindu-le pe cheltuială proprie. Așadar, în anul 2013, la Editura „TimoMoldova” din Iași, în colecția „Opera Omnia. Poezie contemporană”, vede lumina tiparului volumul de poezii „pe

In memoriam

urmele zânei albastre”, sub semnătura lui Claudius Myron Ișfan și cu o introducere a lui Adalbert Gyuriș.

Tot prin grija bocșeanului Gyuriș, în 2014 vor fi tipărite încă două volume ale poetului aproape uitat: „Poesis” la Editura „ePublisher” din București și „Pe urmele zânei albastre” (reproduceri ale paginilor manuscris) la „Centrul pentru Cultură, Istorie și Educație”, Tunari.

Ultimul volum al poetului Claudius Myron Ișfan intitulat „Poezii” a apărut în anul 2015, în colecția „Scrisul de azi” a editurii „Singur” din Târgoviște.

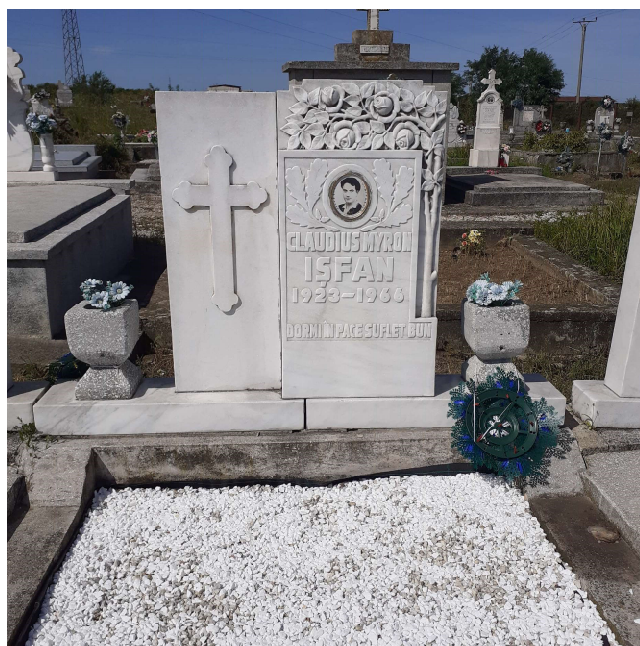
Despre el vor scrie: Ioana Cioancăș, Gheorghe Cramanciuc, Ion Crișan, Eugen Stan, Iosif Cireșan Loga, Adalbert Gyuriș, Mihai Vișan, Gheorghe Jurma, Gabriela Șerban, Petru Ciurea și Constantin Falcă.

Încet-încet, și acestui poet aproape necunoscut al Bocșei i se acordă importanța binemeritată și un loc de seamă pe harta cultural-literară a orașului.

Note

¹ Gheorghe Jurma. Reșița literară. Reșița: TIM, 2016.

² Victoria Bitte, Tiberiu Chiș, Nicolae Sârbu. Dicționarul scriitorilor din Caraș-Severin. Reșița: Timpul, 1998

*Fantezie, fantezie
Dumă-n lună și în stele,
Să-l visez de mine-aproape
Îngerul nopților mele.*
Claudius Myron Ișfan

La mormântul poetului Claudius Myron Ișfan

GABRIELA ȘERBAN

Expoziția artistului Bogdan Piperiu, moment de sărbătoare a bocșenilor de pretutindeni!

De curând, mai precis, în 15 august 2023, zi de mare sărbătoare creștină (Adormirea Maicii Domnului), am avut bucuria de a participa la un eveniment *de și pentru* suflet oferit cu generozitate de Centrul de tineret Moniom: vernisajul expoziției de pictură + realitate augmentată semnată Bogdan Piperiu și intitulată „Moniom al copilăriei mele”.

Alături de mulți prieteni și oameni de cultură, prietenul nostru Bogdan și-a argumentat expoziția, iar criticul de artă Ada D. Cruceanu a prezentat lucrările expuse, lucrări în care Moniomul lui Bogdan Piperiu devine „peisaj universal care transpune copilăria lui rețrăită”.

Bogdan Piperiu este un artist plastic bănețean deosebit de talentat și interesant, care, dacă ar fi fost apreciat cum binemerita la el acasă, nu ar fi fost nevoit să trăiască în Germania unde, imediat ce s-a stabilit, valoarea artistică i-a fost recunoscută și apreciată!

„Moniom al copilăriei mele” este o expoziție care cuprinde peisaje frumoase lucrate într-un stil caracteristic lui Bogdan Piperiu, iar în ceea ce privește experimentul digital, Bogdan propune ceva nou într-un vernisaj de artă și anume scanarea cu telefonul mobil unui cod QR pentru a fi redirecționat către o pagină AR (de realitate augmentată) dedicată. Ulterior, privind prin telefon tablourile expuse, vizitatorul are posibilitatea de a vedea imaginea veche a lucrării propuse, precum și scurte materiale video din timpul realizării picturii.

O expoziție frumoasă și ofertantă pentru criticii de artă, expoziție de care eu m-am bucurat sincer alături de Bogdan, Laura și frumoasa lor familie. Însă, trebuie să mărturisesc, am fost extrem de mândră și fericită să admir bocșenii mei talentați!

Evenimentul a fost înnobilit de tineri muzicieni sosiți din Franța, studenți ai Conservatorului din Paris, violoniști în Orchestra Simfonică a Universității Sorbona, români-bocșeni la origine!

Lorenzo Moldovan și prietena lui, Amandine Lagrost, violoniști, precum și pianistul Mathis Moldovan, au încântat publicul de la Moniom prin talentul lor șlefuit cu extrem de multă muncă!

Francezii Lorenzo și Mathis – născuți la Paris - sunt copiii bocșenilor Valentin și Letiția Moldovan - născuți și educați în România, stabiliți de multă vreme în Franța, la Paris. Letiția Moldovan este sora Laurei Piperiu, fetele regretatului inginer dr. Ion Petru din Bocșa Română. Letiția trăiește alături de familia ei în Franța, iar Laura, jurnalist talentat, absolventă a unui master în jurnalism internațional la Universitatea Westminster din Londra, Marea Britanie, actualmente este stabilită, alături de soțul ei, artistul plastic Bogdan Piperiu și băiatul lor, Robert Andrei, în Tuttlingen, Germania, lucrând într-un domeniu interesant – inginerie medicală.

Așadar, nepoții familiei Piperiu, Lorenzo și Mathis Moldovan, alături de prietena lui Lorenzo, violonista Amandine Lagrost, au oferit un moment artistic de excepție, reușind să aducă la Centrul de tineret Moniom bocșeni din mai multe colțuri ale Europei într-o veritabilă întrunire de familie!

Cum eu am fost extrem de mândră de bocșenii mei, la fel maestrul Sabin Păuța a fost vădit emoționat și mândru de nepotul său, Bogdan Piperiu!

(Continuare în pag. 35)

Cutremur în Banat. Rockul a zguduit Bocșa!

Nu a fost noaptea vrăjitoarelor, au fost două nopți incendiare de rock, a fost o horă mare pe motoare. Aproape de ei, aproape de toți băănățenii care au ales să petreacă cu legendarii de la Cargo și cu sârbii de la Cactus Jack.

În acest weekend Bocșa a devenit punctul zero al rockului, al motoarelor și al gecilor de piele, ce a adus o nouă doză de rock autentic și motoare turate la maxim. Rockul a fost din nou la înălțime, în cadrul evenimentului „Motors Rock” – ediția a doua, lăsând să răsună printre văi și dealuri acordurile de gitară și acoperind liniștea zonei cu refrenele inconfundabile ale trupei băănățene, Cargo.

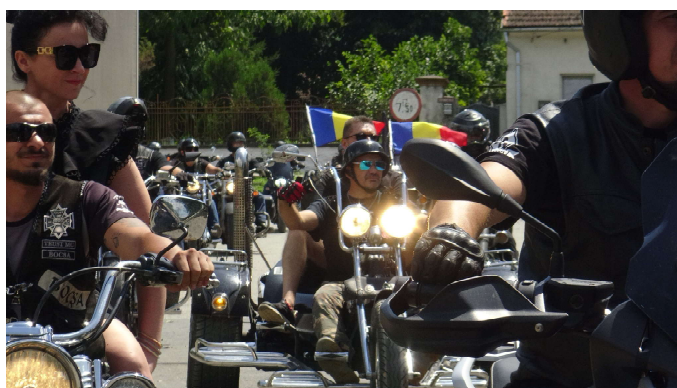
Peste 4000 de oameni din Banat s-au adunat la Bocșa, în județul Caraș-Severin, pe stadionul „Foresta”, din zona Izvor, să se bucure de trupele consacrate și să petreacă până în zori alături de băieții de la MC Trust Bocșa, parteneri ai evenimentului, și care au sărbătorit și 20 de ani de existență a clubului. A fost un mix exploziv de muzică live și motoare turbate, vibrații puternice și adrenalină pe două roți, rafale de solouri și ritmuri puternice și momente unice de conectare cu tradițiile și istoria rock-ului românesc, într-o atmosferă epică, specifică petrecerilor TRUST MC.

Dacă săptămâna trecută Andra a fost cea care a făcut un spectacol de senzație, a venit rândul celor din categoria grea să facă show. Au adus publicul în delir sârbii de la Cactus Jack, precedați în seara de sâmbătă de trupa Pandora și legendarii Cargo, ale căror piese au fost cântate la unison de toți cei prezenți, copii, părinți și bunici.

„A fost un eveniment extraordinar, și asta s-a văzut după publicul numeros, oameni care astăzi s-au depășit pe ei. Publicul a reacționat pozitiv la toate trupele prezente, și în ceea ce îi privește pe băănățenii noștri de la Cargo, chiar au fost fredonate toate melodiile acestora, iar asta pentru mine a fost o imensă mulțumire. A fost o atmosferă reușită, un final al zilelor orașului Bocșa de mare succes. Bikerii noștri și-au făcut datoria, au fost partenerii de încredere ai administrației publice locale. Este a doua ediție anul acesta și sperăm ca de la an la an, edițiile să fie cât mai frumoase și să atragă cât mai mult public.

Acum, în luna august vom face o pauză, dar vom avea ruga tradițională în cartierul Vasiova, în data 8 septembrie, un nou prilej de bucurie pentru bocșenii noștri.”, a declarat Mirel Patriciu Pascu, primarul Bocșei.

Amplu eveniment organizat la sfârșitul

acestei săptămâni a adus la pachet, atât concertele de rock, parada moto, devenită deja tradiție, dar și plimbări cu balonul cu aer cald, pentru cei mai curajoși. Desigur că nu au lipsit băuturile reci, mâncarea delicioasă, locurile pentru camping, voia bună și motoarele turate.

Alina Dragomir

23 iulie 2023 (articol preluat de pe Express de Banat)

Evenimente

La Bocșa premiem fidelitatea!

Cu ajutorul lui Dumnezeu, în aceste două zile toride (24 – 25 iulie), am premiat 22 de familii de bocșeni cu prilejul aniversării celor peste 50 de ani de căsnicie, familii înscrise în prima parte a anului 2023.

Doresc să le mulțumesc pentru bună primire și să le urez și în mod public viață lungă întru mulți ani!

Continuăm proiectul „La Bocșa premiem fidelitatea”, iar familiile care-și vor depune actele doveditoare în următoarea perioadă, vor fi premiate la sfârșitul anului.

Sănătate, tuturor!

O vară frumoasă vă doresc!

*Primar,
Mirel Patriciu Pascu*

Primarul Bocșei a premiat numeroase familii cu prilejul aniversării celor peste 50 de ani de căsnicie.

Poeme de TRAIAN VASILCĂU

Fuga de cerber

(simfopoem)

A fost odată-un trandafir sfielnic
Cum nu fusese nici un trandafir.
Cu plete de azur, rîs feciorelnic
Și pas de horă legănat, jertfelnic
Îi era sufletul — altar și mir.

A fost și-un cerber înrăit la culme
Cum nu fusese altul: cerber-gnom.
I-a tot pîndit frumsețea din nelume
Și trandafiru-n loc să se răzbune
De teama dînsului s-a făcut om.

Astfel trăi ne-ndelungată vreme,
Fiindcă cerberul neîmpăcat
I-a convocat pe toți, fără probleme,
Și într-o noapte l-au deconspirat.

Ce mai putea să facă trandafirul?
Cel care, despuiat de patrafir,
De teama unuia-și trăia delirul?!

În zori, printre confrăți cu nobil fir,
S-a transformat în trandafir, firește.

...Dar vine cerberul și mi-l cosește!

Alt psalm cu mama

Îți tace sufletul, parcă-ar zăcea
În rochia de iarbă-nmormintat.
La templul lui, biet rob îngenuncheat,
Am poposit să-i spun că voi pleca.

Trăsura Domnului nu e departe,
Iar tu, ca să nu-mi mai pot fi străin,
Ești candelabrul dintre Zi și Noapte
Și eu, de-atîta Cer, flaut devin!

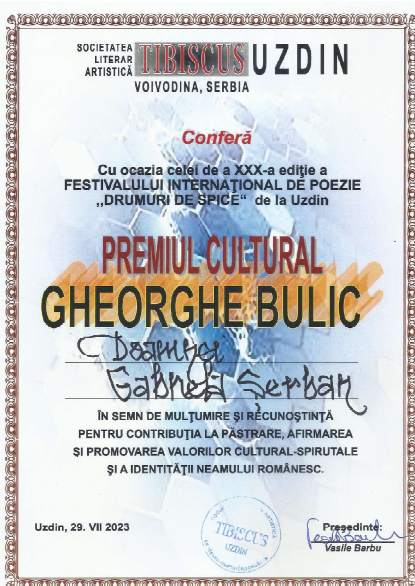
Poem cu țară

(variantă)

Noaptea mocnind, suspină-n drum și
luna
Îi șterge plînsul, tace-ntotdeauna,
Deși în ea sunt stoluri de cuvinte.

Vai, ochii nopții parcă-ar fi morminte
Spre care-o să venim să ne cunune
Însingurările din rugăciune.

Iubito, ce-amiroși a primăvară,
Noi suntem condamnați să fim o țară!

O diplomă pentru bibliotecara
Gabriela Șerban

O pictură de Nik Potocean eternizând Biblioteca din Bocșa
la ceas aniversar

Să vorbim corect românește!

Rubrică de Prof. Stela Boulescu
Liceul Teoretic „Tata Oancea”

Limba noastră, „Grai tămâiat, cățuie de petale”, așa cum o definea V. Voiculescu este înfrumusețată cu expresii ce sunt bazate pe o legendă sau chiar pe întâmplări adevărate. Ele sunt folosite de vorbitori, de multe ori fără ca aceștia să cunoască și povestea care stă la temelia formării lor. Iată câteva exemple:

Acarul Păun. La începutul sec. al XX-lea, a avut loc o catastrofă

feroviară în stația Vintileanca, de pe ruta Ploiești-Buzău. Ancheta a ajuns la concluzia că vinovat pentru catastrofă era acarul de stație... Ioan Păun. Adevărații vinovați au fost scoși de sub acuzație. Întâlnim și astăzi, din păcate, astfel de situații în care doar „cei mici” sunt trași la răspundere, în timp ce adevărații făptuitori nu pătesc nimic.

Dacă nu vine muntele la Mahomed, se duce Mahomed la munte: În anul 612, păgânii i-au cerut lui Mohamed, care începuse să predice Islamul, să facă o minune și să aducă muntele la el. Mahomed a cerut o clipă de răgaz, a început să se roage spre cer, apoi s-a închinat și a zis „Mare este înțelepciunea ta, Allah, dacă ai fi dat ascultare rugii și ai fi urnit muntele ne-ai fi omorât pe toți. Trebuie să mă duc eu la munte pentru a nu muri acești păgâni”.

Poetul și dramaturgul român Mihai Codreanu povestește această întâmplare în versuri

„Iar ei, plecând încet ca s-o înfrunte,
Scandea răzăr silabele divine:
Când muntele la Mahomed nu vine,
Se duce singur Mahomed la munte”.

În zilele noastre, expresia este folosită pentru a marca lipsa de alternative, fiind adresată, cu tentă ironică, aceluia care nu au de ales și trebuie să se supună, vrând-nevrând, unei anume stări de lucruri.

Eminența cenușie este o expresie internațională, în sensul că este folosită în multe limbi, cu referire la „o persoană care, din umbră, manevrează un personaj oficial, un partid etc.” (DEX). Dacă substantivul „eminență” are înțelesul evident de „supremație intelectuală/spirit dominant”, adjectivul „cenușie” dobândește, în acest

context, o conotație legată de ceva ce se manifestă „din umbră”, discret, tăcut, anonim.

Mai trebuie precizat că „**Eminență**” este și formula de adresare către un prelat, un cardinal (înalt demnitar bisericesc, care face parte din Consiliul Papei) sau, mai demult, formula de adresare către episcopii catolici.

Expresia **Eminența cenușie** își are originea în relația specială dintre celebrul Cardinal Richelieu, cleric, nobil și om politic francez, din secolul al XVII-lea, consilier al regelui Ludovic al XIII-lea, și călugărul capucin François Le Clerc du Tremblay, cel numit „Père Iosif”, care va deveni omul său de încredere, confident, sfătuitor, cunoscător al jocurilor de culise, numit de către detractorii săi „eminența cenușie” a cardinalului Richelieu.

Evrika: (în limba greacă „Am descoperit”). Strigătul inventatorului grec Arhimede, când a descoperit celebra lui lege: „un corp scufundat în apă pierde o parte din greutatea lui, egală cu volumul de apă dislocuit” – principiul lui Arhimede. Și azi termenul e folosit când cineva are o revelație.

Luna de miere: În Babilonul de acum 4000 de ani, în prima lună de după nuntă, tatăl miresei trebuia să-i ofere ginerului atât mied (o băutură alcoolică ce conține miere) cât poate să bea acesta. Pentru că, așa cum se știe, calendarul babilonienilor era lunar, iar băutura era cu miere, s-a inventat expresia „lună de miere”. Motivul pentru care se oferea mied era că se credea că acesta este afrodisiac și, astfel, erau sporite șansele ca tânărul cuplu să aibă copii în cât mai scurt timp. Această expresie s-ar găsi consemnată și în cartea Zend Avesta a vechilor perși. Voltaire susține acest lucru în romanul său Zadig, capitoul 3: „Prima lună de căsătorie, cum scrie în cartea lui Zend, e luna de miere, iar a doua, luna de pelin...” Din aceasta completare se poate trage concluzia că orientalii voiau să arate cât de puțin ține dulceața căsniciei: o lună!

Noi, vorbitorii limbii române de aici și de pretutindeni, trebuie să o păstrăm neîntinată, așa cum ne-a fost transmisă din moși strămoși.

În poezia **Limba**, autorul Nicolae Costenco, cel care s-a opus rusificării graiului nostru, scria:

„Limba țării mele,
limba mea de-acasă,
răsădită-n suflet
de al mamei cânt,
ai crescut pe brazdă,
grea în spic, miezoasă,
între frați, prin veacuri
trainic legământ. “

Timișoara - Capitală culturală europeană

MARIA ROGOBETE

Muzeul „Ionuț” din Timișoara

Era o zi de primăvară a lui 2023, o zi răzvrătită pe toate anotimpurile, căldura se certa cu frigul de dimineață până seara, ploile serveau picături de apă razelor de soare, mă simțeam ca un pui de găină care trebuia să își ia viața în piept și să respire tot aerul de pe întreg pământul, să lase în urmă coaja de ou de Lugoj și să zburde pe câmpiile umede ale orașului Timișoara. Am stat de vorbă câteva minute cu dimineața sorbind din cafeaua elixirul tinereții mele și al gustului și un gând copil mi-a strigat în urechi să plec spre muzeul „IONUȚ” din Timișoara, fiind invitată de mai multe ori de prietenul meu, judecătorul Ion Ionescu. Și am plecat spre minunatul oraș de pe Bega. M-am întâlnit cu domnul Ionescu în fața operei, mă aștepta cu zâmbetul său cald și m-a invitat la o cafea în barul plin de vorbe de la subsolul Operei. Doamne, câtă viață era în jurul nostru!!! După o oră de savurat atmosfera acelei încăperi cu mult elan am pornit spre vestitul muzeu „IONUȚ”.

Vorbim adesea despre oameni adevărați, români care au trecut prin vremuri grele, dar care nu s-au dat bătăuți niciodată, dimpotrivă, au luptat pentru o viață mai bună, pentru libertatea de mișcare și expresie, oameni care au înțeles că nu poți să trăiești frumos și curat în țara ta dacă nu simți cu adevărat iubirea pentru pământul pe care calci și din care te hrănești, iubirea pentru dreptate și libertate, respectul pentru strămoșii noștri, pentru adevăr și credință, un astfel de om am descoperit în persoana domnului ziarist Ionescu, un muritor care și-a luat rolul în serios de om demn și care pe parcursul vieții a construit în lumea culturală un adevărat pasaj care ajută trecerea de la trecut la viitor.

Citeam bucuria pe fața domnului judecător Ionescu în clipa în care am pășit în Muzeul format din mai multe încăperi.

Am început cu începutul, mai bine zis din curtea clădirii muzeului „IONUȚ”, de fapt curtea casei, o casă care mi-a părut prietenoasă din prima secundă.

Aveam în fața mea un om cu un dar către viitor și creație autentică, o ființă care îmi spunea că arta este o armă a poporului român, cultura reprezintă o formă de iubire pe care trebuie să o

păstrăm și să o hrănim cu riscuri enorme, cu muncă și răbdare, cunoaștere, învățătură, toate acestea existau în depozitarea, conservarea tuturor bunurilor și valorilor de importanță istorică, documentară spre a fi cunoscute unui grup restrâns de persoane (familie) și chiar publicului.

Aveam în fața mea un adevărat colecționar, iubitor de vechi și nou, un român inspirat de viață care a ajuns negreșit la o creștere culturală, la această formă de rezistență care ne trage de mânecă în fiecare zi și ne

spune că identitatea noastră trebuie hrănită în fiecare zi cu pachetul ce conține istoria, originea, credința și cultura, de aceea muzeul „IONUȚ” are funcția de a reaseza în conștiința oamenilor trecutul cu bogățiile sale materiale și spirituale spre cunoaștere, el fiind purtător al tradițiilor noastre strămoșești.

M-a impresionat acest locaș și mi-a produs satisfacție, relaxare, liniște sufletească, meditație, pace, bună dispoziție, toate exponatele din muzeu fac parte din viața lui, el oferă lumii ceva, este demn de laudă și de apreciat, aceste lucruri pur și simplu ne înobilează.

Muzeul este alcătuit din punct de vedere constructiv din parter și un etaj. La parterul muzeului se află expuse exponate după cum urmează: obiecte foarte vechi: aparate de călcat haine, pive, mașini de cusut, mașini de dactilografiat, mașină de tors lână, jug de boi, undițe de pescuit, binoclu, diafilm, diapozitiv, fuse de tors, sucitoare, copane pentru aluat, oglinzi, aparate telefonice, mașină de tuns, râșniță, fântână din lemn etc. Obiecte, bunuri electrice, radiouri, radiouri, TV, uscătoare de păr, radiocasetofon, magnetofon, aparate foto, aparate de bărbierit, aparate de epilat pentru femei, fierbător de cafea, lanterne, diverse etc. Obiecte din bronz, cupru, alamă (statuete, diverse figurine animale, alte figurine, vase, monede etc.), colecție de pipe (fumat), colecție de pietre deosebite (comorile pământului), colecție de insecte (insectar). Obiecte muzicale suflătoare, trompetă din armată (goarnă), trompetă de vânatoare, megafon, fluiere, muzicuță, nai etc. Diferite arme de luptă (vechi și moderne), colecție de brelocuri, colecție de ceasuri, trofee de animale (corn de bovină, căprioară sălbatică), colecție de păpuși (port popular), diferite ștergare, fețe de masă din diferite zone ale țării.

Vase de țuică cu pahare din lemn, diverse gablonțuri, hărți geografice vechi și moderne, colecție de bastoane (cârje), harnașamente cai, car cu boi, căruță cu cai, car de luptă din lemn și din bronz, balanță din bronz, cântar, catapultă, mini tun, lampă de petrol, felinare, coșuri de lemn, roată de lemn (simbol al carului), cart de lemn pentru oi și vaci, diferite vase de lemn sculptate și alte exponate.

Etajul I adăpostește: costume, port popular din diferite zone ale țării (Banat, Bihor, Oltenia, Bucovina, etc), costume populare ale diferitelor popoare (Austria, Germania, Ungaria, Macedonia, etc), costum vânătorească, robă judecătorească, costum "Moș Crăciun", costum Karate.

Colecție de păpuși (port popular din diferite zone ale țării), ștergare, fețe de masă (măsaie) din diferite zone ale țării (Banat, Bihor, Sibiu etc.); Război de țesut, monede de bronz, vas de țuică cu pahare, veioze din lemn, cărți religioase, obiecte muzicale diverse (acordeon, vioară, trompetă, saxafon, minipian, diferite tobe); Leagăn de copii cu păpuși, mașină de scris, dactilografiat), șepci, pălării, curele, bretele; Picturi, tablouri, globuri geografice, furnituri de croitorie și statuete ornamentale; Diferite colecții de cărți, insigne, cravate de pionieri, diferite fulare, diferite brăuri etc.

În permanență muzeul se îmbogățește cu diverse exponate prin contribuție proprie și extrem de rar prin anumite donații.

Partea nevăzută a muzeului adăpostește în special cartea veche (în domeniul dreptului intern și internațional spre exemplu: Codul lui Hamurabi, Legile lui Manu, Legea celor Douăsprezece Table, extras, Tratatate internaționale vechi, Regulamentul Organic, testamente vechi etc.

De asemenea se mai află monografiile ale diferitelor localități din județul Timiș, cărți semnate de publicistul Ioan Ionescu, cărți primite sub formă de donații din partea unor autori contemporani, cărți cuprinzând marile personalități internaționale din antichitate, evul mediu, contemporane.

Tot aici se mai află sute de DVD-uri, colecție de cărți din diferite domenii de activitate, tablouri, albume foto, documente de familie, precum și obiecte mărunte: diapozitive, calendare, diplome, casete video nenumărate, patefon etc

Am trăit o poveste în mijlocul acestor lucruri vechi și noi, mi-am amintit de strămoșii mei de care sunt mândră, am simțit puterea vieții în mirosul hainelor în care chiar mi-am băgat nasul...m-am văzut parcă prima dată în oglindă și am rămas uimită de existență, mi-am dat seama că omul este capabil de orice, în cazul ziaristului Ioan Ionescu avem de-a face cu fapte mari și sentimente, demnitate și dreptate, un om purtat de un destin cu legi din care nu putea evada, dar se regăsea printre exponate.

Ne asemănăm prin cuvinte, dar faptele ne

ZAHARA STANZEL

De Paști

Colțul ierbii iată că a dat
Flori de nea au pe crenguțe prunii
Și mi-e dor de-o inimă de sat
Cât un bob de mac pe harta lumii.

Pe Iisus Christos L-am regăsit
Și în grai de rugi universale,
Dar și unde simte orice om
Săptămâna patimilor Sale.

Și oricât pe toți ne-ar dojeni
Din înaltul cerurilor toate
Nu e o minune că din nou
Miroase a cozonac prin sate.

.....
Răspunzând acum singurătății
Mă mai plimb pe străzile Cetății
Admirând frumosul sufletul mi-l vând
Iar pentru-un surâs pot sta la rând!

15 martie 2023, Timișoara

deosebesc, publicistul, scriitorul Ion Ionescu a dovedit că poate fi nemuritor datorită faptelor sale, activitățile culturale, dragostea pentru colecție, trofee, obiecte de toate felurile, iar vorba bună și zâmbetul au adus în viața lui fapte binefăcătoare care pe parcursul vieții a devenit strălucirea sufletului.

Am trăit o poveste în interiorul acestui muzeu și absolut tot ce se află în interior mi-a transmis că trebuie să lăsăm ceva în urmă, existența noastră pe acest pământ depinde de noi pe toate planurile, că faptele unui om sunt ca poamele într-un pom, acest muzeu trebuie să fie vizitat. Cu cât vedem, citim și cunoaștem lucruri, cu atât ne îndrăgostim mai mult de viață! Pe tot parcursul acestor ore petrecute în muzeu am avut onoarea să fiu însoțită de un drăgălaș pisic foarte prietenos, cu blana albă și pete negre care cunoștea bine toate cotloanele încăperilor. Îl felicit pe stimabilul domn Ioan Ionescu și îi mulțumesc pentru această zi minunată și aerisire sufletească!

Poezii de NICOLETA SURDEI - Sibilla

iubirile ce m-au trăit...

mă rupe gândul alungirii,
spre țărnul nemărturisirii,
cât poartă dorul și mă teme,
jelanie-i că nu e vreme,
de ploaia răsucirii..

cine să-mpace cât nu doare..
cui fie-i vântul șezătoare,
îmi tănuiască și asculte,
povești cu pleoape necusute,
doar ape curgătoare..

păstrat-am dintre întâmplări,
pe cele ce mi-au fost cărări
și neuitării am sortit,
iubirile ce m-au trăit,
nu măsurări..

Se trece..

se trece înc-o vară,
cum prea grăbite alte,
nici vântului povară,
că nu s-au fost înalte..

rămâne-vor podgorii,
cu brațele deschise,
s-aștepte negustorii,
din basmele nescrise..

se trece înc-o vară
și nimeni șir nu-l ține,
devine piatră rară,
preaplinului de sine..

nu-i loc de măsurare...

tăcerile-mi sunt puse la sărare,
când întrebările mă înghiontesc,
răspunsurilor nu le-ndur cărare,
și vântul mă adapă nelumesc..

cum ochii-s toanele zodiacale,
iar dintre iele.. numai una stă de
șase,
să mă-mbăiez în fostele zicale,
nici iarba fiarelor să nu mă-ngrășe..

suspina îngerii de oboseală,
și la fereastra dinspre miazănoapte
se strănută,
din când în când o auroră boreală,
spre nordul pașilor de ciută..

Versuri de IULIAN BARBU

Raiul de acasă

rai de acasă
cu cireșii verzi și flori
de metafore

Poveste

În urmă cu o vară
A venit toamna
Și frunza uscată a
teiului a căzut lângă
zidul bisericii.
A trecut apoi un an
Și tot în luna lui
cuptor

Frunzele verzi ale
copacului
Vorbeau între ele:
„Uite, acolo lângă zid
O frunză moartă!
Tocmai a călcat pe ea un
om
I-am auzit foșnetul sub
tălpile lui!”
La care frunza uscată a
prins
Deodată grai și le-a
răspuns :
„Și eu am fost cândva
verde

Umbroasă și măreață
Și am făcut umbră
Poetului odihnit sub tei
Acum sunt ecoul versurilor lui.
Acum mă cântă natura veșnic
Acum sunt purtată de vânt,
Și voi curând nu o să mai să fiți
Legănată în bătaie vântului”.

„Așa e, vom fi foșnet timp “!
Răspunseră frunzele

Bufnița

Bufnița cântă
În curtea bisericii
A venit clipa.

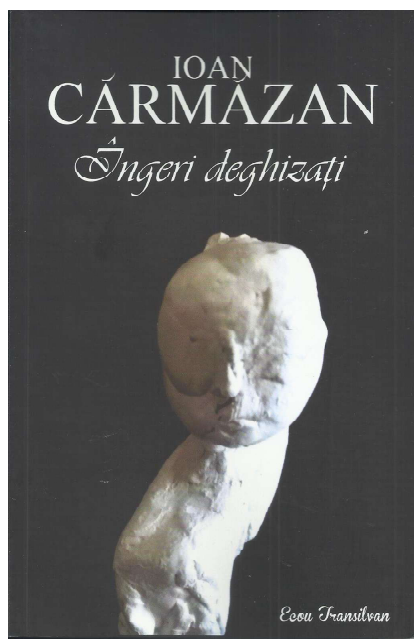
CORNEL UNGUREANU

Ioan Cărmăzan și deghizarea îngerilor

În prima carte a lui Ioan Cărmăzan supraviețuim într-o lume patriarhală, într-un oraș al mahalalelor, care se desparte cu dificultate de amintirile sale și de eroii săi. A doua carte a lui Ioan Cărmăzan, *Mica Țiganiadă*, deplasează accentele către ceea ce numeam *hiperrealismul sud-est-european*. Pe vremea când eram cu toții Ceaușescu parafrazează un titlu a lui Srba Ignatiovici, *Când eram cu toții Tito*. Alt titlu este din preajma regizorului de teatru, *În fiecare zi Dumnezeu ne sărută pe gură*. Suntem într-o lume în care piticii trec prin istorii erotice șocante, în care asasinatele se desfășoară în virtutea inerției.

Timpul povestitorului e legat de „film”. Focalizarea unor imagini extreme ne mută dintr-un loc în altul — în non-locuri. Momente de tandrețe rămân însă destule: eroii lui Ioan Cărmăzan pot fi încă ferciți povestind. Aș fi adăugat *Poveștilor din Bocșa* câteva „autobiografii” divulgate de ultima carte (a treia? a patra? a cincea?) a lui Ioan Cărmăzan. La Cinemaraton am văzut, cu admirație, și „ziua lui Ioan Cărmăzan”. A filmelor sale și a dialogului cu el, una dintre cele mai vii dintre prezențele cineaștilor la... cinemaraton. În săptămâna următoare am primit volumul *Îngeri deghizați*, care adaugă pe prima pagină: *Text pentru film, teatru sau proză pur și simplu* și un motto: „Biserica e feminină, sinagoga, republica, umanitatea sunt feminine, pacea, lupta, libertatea, revoluția, victoria, reputația, gloria... sunt, toate, feminine. Paradoxul că în limba română până și organul sexual masculin e tot feminin”.

Cine sunt „îngerii

deghizați”? Ce ne mai spun Personajele alese de Ioan Cărmăzan? Scriitori? Regizori? În emisiunea „Cartea mărturisirilor” Laura Ionescu „se adresează tuturor femeilor care au probleme”. E reper Simone de Beauvoir, dar ne amintește ce zic despre femei și Platon, dar și Eschil. Ca să fie bine înțeles, naratorul coboară în „lumea de jos”. În „Fernand” vin și alți îngeri deghizați: „Uneori Piști Nebunu’, fochistul blocului, îl găsește visând, suspendat pe balustradă. Îl ridică, îi dă două perechi de palme, apoi cu vicleniei îi strecoară mâna în prohab și îi freacă mădularul. Fernand râdeplânge cu o senzație de jenă, se smulge și urcă pe scara de incendiu. De acolo îl vede pe Piști Nebunu’ cum sare geamlâcul la Ileana, portăreasa, pe care o încalecă prin somn”. Cum se naște poezia, poemul, partitura îngerească?

„O cheamă Frida, femeia plantă. E o plantă? E o floare? O cheamă Frida! Frida, femeia plantă, stă să nască în fiecare noapte, o floare de vis adusă din Africa. Sufletul ei cântărește 0,21 grame.

Nu putem să ne încredem

în rațiune decât atunci când, cu siguranță, în noi nu glăsuiește patima. Se spune: arta e firească, pasărea cântă.”

O parafrază după Nichita Stănescu, Poetul, ar vorbi chiar despre Necuvinte — despre deghizarea îngerilor: „Doar Poetul, în tristețea lui nemuritoare, în oasele lui adormite, aude nenăscuții câini cum îi latră pe nenăscuții oameni. și aceștia, în plasma lor aceastrală, se ceartă. Necuvintele lor vestesc nașterea”.

În *Prefața* volumului Victor Constantin Măruțoiu scria despre „Oniricul — parte a ființării noastre între Apus și Răsărit. Cele cinci texte, *Domnu’ Pictor, Fernand, Frida, Igor, Saveta*, sunt piese diferite ale piesei *Îngeri deghizați*, fiind punctele cardinale ale acestui text”. Cineastul, prozatorul Ioan Cărmăzan l-a întâlnit pe poetul Măruțoiu, și el de origini bănățene, pentru a ne vorbi despre ținutul lor. Al Necuvintelor.

(articol apărut în „Banatul Azi” din 26 iulie 2023)

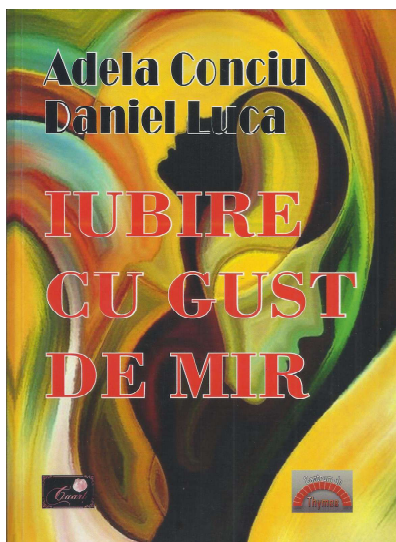
Poezia-dialog și dialogul-poezie, un puzzle. *Adela Conciu și Daniel Luca*

Cu poezia Adelei Conciu nu rețin să mă fi intersectat până în acest moment. Cu scrisul lui Daniel Luca, însă, am intrat în contact cu puțin timp în urmă. Astfel că din întreaga sa poezie cunosc jumătatea recentă, cea de început rămânându-mi încă necunoscută. Este, din fericire, doar o pierdere de moment, o pierdere ce poate fi recuperată deoarece, la general vorbind, poeții sunt cunoscuți prin opera lor, iar opera lor poate fi cunoscută dinspre început către acum, dinspre acum către început

sau, pur și simplu, în mod puzzle. Doar iei cărțile cu care te întâlnești așa cum ți le aduce viața și începi, citindu-le, să îți conturezi tabloul celui care se află dinaintea ta chiar dacă el nu mai aparține – poezii plecați dintre noi – ori aparține timpului tău cum este cazul autorilor amintiți: Adela Conciu și Daniel Luca.

Noua lor carte – *Iubire cu gust de mir* (Editura Castrum de Thymes, Giroc, 2022) – prezintă, de fapt, un dialog poetic prin care fiecare dintre autori expune, pe rând, o părere proprie, o viziune și interpretare personală asupra câtorva elemente din totalitatea ce ne înconjoară: „Între oasele mele / desculțe și oarbe / și buzele tale / nu mai încape nimic, / deși în celule îmi simt / infinitul!” (1) și „În dăruirea ta / în cuprinderea ta / sunt infinit.” (2)

O a doua caracteristică a cărții celor doi autori este aceea că *Iubire cu gust de mir* este un volum în oglindă, dar nu unul care reflectă ceea ce este așa cum este, ci unul care reflectă ceea ce este atât cât este și câte altele poate fi. Este cât se poate de vizibilă încercarea Adelei Conciu de a descrie prin poeme întinse, detalii relativ abundente, dar fără a exagera și construcția unui tablou din care să nu lipsească și în care să se observe fiecare liniuță trasată și rolul ei în timp ce poemele lui Daniel Luca se (auto)comprimă prin detalii atent concentrate, prin descrieri scurte și tăioase fără însă a deveni abrupte, rezultând o serie de poeme bine conturate care, alăturate, construiesc un tot unitar: „Am alergat eu, ai alergat tu, / cu brațele prinse în sfori de genele lunii. / Ea se juca cu noi râzând, / într-un spectacol de marionete, / iar noi ne zugrăveam ploi în inimi! / Făceam șpagatul printre nori, / să ne unim capetele într-un sărut

/ căruia îi uitasem gustul / și mirosul de soare copt! / Și ce mult doream / să-mi așez miezul obrazului / pe pieptul tău, / modelat cu palmele iubirii! / Și ce mult doreai / să-mi frângi mijlocul de floare, / gustând sămânța ochilor verzi, / din zarea uciselor așteptări! / Am alergat eu, ai alergat și tu, / până ne-am împiedicat / în arcuș de vioară, / mușcând adânc țărâna în care un greier flămând / îi cânta furnicii / balada revederii, / fără nici un sărut!” (3) și „Revederea noastră / s-a lăsat cu lacrimi de rugină / stoarse de zăvorul înțepenit / al centurii de castitate / cu care ți-ai prins / aripile.” (4)

Întâlnim, totodată, și o a treia caracteristică a cărții: alăturarea a două poeme „identice”, a două poeme în echilibru, un artificiu prin care este construită o carte-balanță și prin care întregul se menține nu prin echivalența, de exemplu, dintre pozitiv și negativ ori dintre frumos și urât – un fel de Yin-Yang al propriilor trăiri interioare –, ci prin dublarea frumosului, dublare printr-un erotism inserat treptat și expus ușor dinaintea cititorului printr-o tehnică prin care se reușește evitarea cu finețe a oricărei urme a stânjenitorului: „Sufletul / și-a

golit pântecul / celui mai aprig / orgasm / și tu / ai întinerit cu un / secol!” (5) și „Cu rădăcinile / adânc înfipte în tine / nu simt atingerea / clipelor / ce curg / în sens invers / acelor de ceasornic.” (6)

Este de la sine înțeles că acestea sunt doar o mică parte din mulțimea de unghiuri prin care cartea scrisă în tandem poate fi parcursă, interpretată și simțită și că de abia după stabilirea și înțelegerea arterelor principale începe adevărata aventură poetică, adevărata poveste a unor trăiri diferite și transmise pe o cale comună.

1) **Conciu, Adela / Luca, Daniel** - *Iubire cu gust de mir* - Editura Castrum de Thymes, Giroc, 2022, p. 26 (poemul *Infinitul* / **Adela Conciu**)

2) **Conciu, Adela / Luca, Daniel** - *Iubire...* - Editura Castrum de Thymes, Giroc, 2022, p. 27 (poemul *Infinitul* / **Daniel Luca**)

3) **Conciu, Adela / Luca, Daniel** - *Iubire...* - Editura Castrum de Thymes, Giroc, 2022, p. 64 (poemul *Revedere* / **Adela Conciu**)

4) **Conciu, Adela / Luca, Daniel** - *Iubire...* - Editura Castrum de Thymes, Giroc, 2022, p. 65 (poemul *Revedere* / **Daniel Luca**)

5) **Conciu, Adela / Luca, Daniel** - *Iubire...* - Editura Castrum de Thymes, Giroc, 2022, p. 98 (poemul *Tinerete fără bătrânețe* / **Adela Conciu**)

6) **Conciu, Adela / Luca, Daniel** - *Iubire...* - Editura Castrum de Thymes, Giroc, 2022, p. 99 (poemul *Tinerete fără bătrânețe* / **Daniel Luca**)

Cristian-Paul MOZORU

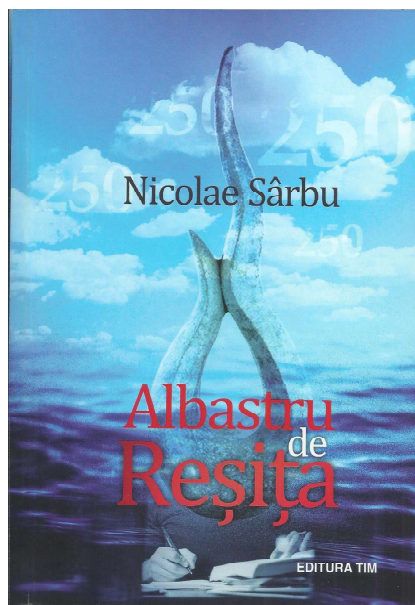
Un convingător rod de reporter

„Albastru de Reșița”, recenta carte a scriitorului Nicolae Sârbu, e rodul unei mari pasiuni, al unei trude îndelungate în meseria de încercat reporter. Ea ilustrând implicit și încrederea omului de cultură în forțele proprii. Dar și recunoașterea performanțelor acelora care dau noblețe vieții spirituale a orașului. Rezultând o carte despre oameni și faptele lor memorabile din Reșița. Orașul care l-a adoptat în urmă cu peste jumătate de veac. Și care a devenit, cu fiecare nou text, din cele zece capitole, copilul său adoptiv. Ceea ce poate fi paradoxal și profitabil, în același timp.

Avem în față o carte densă, care se citește cu creionul în mână. Nu poate să-ți scape nimic, simți cum îți aparțin și te ard anumite adevăruri revelate cu fiecare nouă pagină. Personajele reale, cu nume, prenume și performanțe, devin sub ochii tăi personaje de literatură. În multele volume de poezie și proză ale lui Nicolae Sârbu, gându-mi zboară și la reportaje, iar poezia este peste tot. De unde un plus de sensibilitate, prospețime și atractivitate.

Nu o să dezvălui acum de ce acest **albastru** din titlu? Autorul o face convingător în Prefața cărții. Am putea găsi aici și verde, alb, negru sau gri. Cu nuanțele și trăirile autorului, în legătură intimă cu mulțimea de personaje exemplare. Multe dintre ele memorabile. Ceea ce denotă pasiune, încredere, ardoare, orgoliu în a spune și a convinge prin ceea ce spune.

Datarea din paranteză din finalul fiecărui text dovedește în fapt cât de mult a îndrăgit meseria de reporter și cât timp a sacrificat pentru ea. Ani de zile pe care îi putea folosi altfel,

prin scrierea unei opere literare propriu-zise. Dar acest „Albastru de Reșița” este și o provocare la a ne gândi ce fel de carte este de fapt, dacă documentul scris cu talent poate avea și valoare literară.

Cartea devine astfel un copil de suflet, care a crescut mai greu, cu inerente dificultăți, autorul lăsându-ne mereu impresia că are atâtea de spus, de povestit. Uneori se întrebă și ne întrebă dacă putea ști și povesti totul. Si ce poate fi în definitiv acest **tot**, într-o astfel de carte? Oameni, mulți oameni, date istorice esențiale, imagini, sentimente, lăcomie de cuvinte, de fapte. Îi simți pe acești oameni umblând uneori încet și cu îndoială, alteori mai repede și mai sigur, în lupta lor cu greul și imposibilul de-o clipă.

„Albastru de Reșița” ni se prezintă astfel ca o profitabilă călătorie, printr-o mulțime de gânduri, date exacte, meditații și sentimente, cu ton predominant de oralitate. Dar și cu meditații eseistice, atunci când personajele și ambiția autorului o cer. Cartea are ritm, culoare, stilul sigur al unui profesionist al scrisului, oferindu-ne cu dărnicie o lectură atractivă și o informație bogată,

printr-o pendulare continuă între trecut și prezent, în viața fostă industrială, acum în regretabil declin, și mai ales în trăirea spirituală a orașului de pe Bârzava. Rezultă o calmă și argumentată declarație de dragoste.

Rememorând în gând titlurile celor 24 de volume semnate până acum de autor, pe care domnul Erwin Țigla le-a prezentat la lansare într-un inspirat afiș ilustrativ, ne putem întreba la finalul lecturii dacă „Albastru de Reșița” este sau nu cea mai reprezentativă și încheagată carte a lui Nicolae Sârbu.

RODICA OPREANU

Locul și oamenii lui de azi și de ieri

Albastru e o culoare a speranței, spune autorul în Prefața sa. Dar mai ales a fidelității, adăugăm, ceea ce în cazul unui oraș trimite la perenitate.

Publicistica lui Nicolae Sârbu este, rămâne captivantă/incitantă, chiar dacă nu ești întru totul de accord cu opțiunile/orientarea sa jurnalistică și nu numai. După cum am mai avut situații în alte dați.

Într-o alcătuire remarcabilă, opera editorului, avem o înmănunchiere de texte vizând varii aspect ale locului pe care-l trăim, într-un timp al multor prefaceri. Orașul și oamenii săi își află aici redade ființa, caracterul, aplecările, izbânzile raportate și înfrângerile asumate și duse mai departe. Istoria semnificativă a unei jumătăți de veac pe care o cunoaștem, cu unele raportări la alte câteva jumătăți de veac...

Cartea *) a fost lansată luni, 3 iulie, aniversarea unui sfert de mileniu de foc la primul

furnal reșițean, în organizarea excelentă a Forumului Democrat German. Au fost vizate alte două jubilee, un secol și jumătate de la prima locomotivă cu aburi fabricată la Reșița și jumătate de veac al cenaclului reșițean, de poezie și nu numai. *Semenicul* e azi un nume cu rezonanțe literare multiple.

Autorul realizează în unele din evocările sale și exorcizarea multor tare/ fantome ale trecutului. (Ar trebui repotențate și unele aspecte luminoase ale trecutului, mai ales ale celui nu foarte recent – dar asta e o altă discuție. Cei care au făurit Reșița primelor aproape două veacuri...). Una din formele sale de exorcizare el o numește “autocenzură” (pg. 26). Sau disimulează sorgința unor desființări nefaste din industrie prin “*nu se știe de unde (...) or nu se va recunoaște asta nicicând.*” (pg. 59). De fapt se cam știe, sunt recognoscibile procedeele cu “distruge și stăpânește”, despre care am mai discutat cu alte prilejuri.

Iese în evidență aici un aspect destul de puțin observat explicit. Este unul colateral, al presei din trecutul recent, cu o anume valabilitate socială remarcabilă. Cu varii motivații, aducerea în prim plan mediatic a “omului muncii”, cel anonim, ceea ce în alte timpuri sau în alte sisteme nu se prea întâmpla. Este o recompensare binevenită a neîmplinirilor date de condiția de anonim. Un șef de echipă, un maistru, ori un inginer, sau chiar director au un standard superior în economia de piață liberă, dar la nici unul nu se pune problema mediatizării sale ca individ. Eventual într-o revistă de specialitate, cu care însă publicul larg nu are ce face. Un interviu cu Emil Anuța sau menționarea într-un articol a ing. Andrei Zahner, a ing. Viorel Câmpian sau a ms. Florica Olaru ș.a.m.d.

(cap.II) nu pot fi decât mobilizatoare în sensul bun al cuvântului și agreabile celor vizați și anturajului lor. E ușor de înțeles, selecția lor fiind făcută, cum spuneam, cu multă știință și înțelegere a chestiunii.

Poate cel mai impresionant pentru mulți cititori este articolul *Elegie pentru Casa Muncitorească* (2002). O evocare, un lamento cu rol și de epitaf privind soarta nedreaptă a unui edificiu, dar mai ales a unui simbol. A ars câteva ore, într-o noapte. Poate mai semnificativ decât multe alte obiective, de incomparabilă anvergură economică sau chiar socială. Să ne fie îngăduit să adăugăm o...

Notă, 2023. Incendiul a fost provocat de oameni ai străzii, cu un foc pentru vreo fiertură. Sau chiar o mână criminală, vizând obținerea terenului, dar de acuzat este neglijarea clădirii, ca a atâtor monumente și obiective cultural-istorice. Locul era bine ales și dovadă este reintegrarea lui într-un simpaticecosistem, o baltă cu stufăriș, mătasea broaștei și broaște care primăvara orăcăie cu entuziasm. S-au opoșit și... câteva “rățe”, care să-l păzească. Iar funcționarele din apropiere le rup bucățele de pâine, din dragoste pentru... viață. Din baltă se ițesc câțiva stâlpi de beton armat, ai fundației construcției prezumate, dar abandonată la rândul ei. Pe un stâlp stă de pază un rățoi cu frumoasele lui pene lucitoare. Privește la peisaj, cam de pe locul în care eu priveam cândva, în anii 1990, *Stalker* al lui Tarkovski. Discutat apoi într-un animat conclave de flămânzi ai vremii; flămânzi de artă veritabilă. *Fugit irreparabile tempus.*

Mai sunt articole impresionante sentimentale. *Un cântec trist la Casa Europei*, precum și evocările la interogația lui Nichifor Crainic “unde sunt cei care nu mai sunt?”, cuprinse

în cap. VIII. *Și din lumea de apoi, tot lângă noi.* Oameni ai condeii, ai altor profesii, ai altor arte..., care au marcat orașul nostru... și al lor.

“*Poeții nu cer. Nici pământ. Nici chiar drepturi de autor (...). Ei sunt cer, pur și simplu. Înainte ca inima să li se acopere cu pământ. Și cu frunzele toamnei.*” (pg. 334)

Se întrevede printre filele cărții istoria orașului, al cărei contur e perceptibil sub diverse aspecte. Nu toate. Un istoric ar fi abordat și altele, dar ziaristul le are pe ale lui. De la partipris-uri, la criterii și chiar la manieră. El își permite, de exemplu, să devină... liric/vindicativ/ patetic etc. Un polihistor de altfel, cum mai spuneam cu altă ocazie. Istoria orașului mai oferă jaloane de orientare și repere de urmat, inclusiv pentru speranțe de perspectivă. Iar “luminile și umbrele” ei urmează a se mai dezvălui, cu deslușiri ale erorilor și neîmplinirilor și cu deschideri spre noi orizonturi.

Oamenii locului de azi și de ieri sunt cei din carte. Au mai dat seamă de creșterea orașului și cei mai vechi, spre o mai bună asumare a devenirii lui, de azi și de mâine.

Câteva voci cu autoritate au cuvântul în capitolele IX, *Reșița renaște...* și X, *Vom locui...* Urmează ca autoritatea lor să se reflecte și în realitatea din perspectiva imediată. Și... mai îndepărtată. Spre a da temei unor speranțe, indiferent de culoarea lor; dintr-un spectru al unor împliniri și confirmări.

R., iulie 2023

Anton Georgescu

*) Nicolae Sârbu, *Albastru de Reșița*, Ed. TIM Reșița, 2022.

Cartea a V-a din enciclopedia *Valea Almăjului – oameni și fapte*

Apariția primei cărți *Valea Almăjului – oameni și fapte* (limbă, istorie, credință și cultură românească), eveniment editorial remarcabil și provocare în evoluția culturală a Țării Almăjului, a fost înțeleasă și apreciată ca o piatră de temelie prin intențiile asumate în afirmarea identității unui vechi ținut românesc¹. Apariția cărții a cincea confirmă o construcție solidă, care impresionează prin continuitatea unui amplu demers cu un caracter enciclopedic². „E greu de spus în ce măsură ideea creează istoria. Dar un lucru e sigur; ideea e atât de puternică, încât în istorie ea ține adeseori loc de realitate”, gândea Lucian Blaga. Ideea coordonatorilor a devenit realitate. S-ar putea vorbi de tezurizare, dar ar fi prea simplu, consemnând un deziderat realizat. Nu este nici promovare și popularizare, e imaginea unui spațiu identitar autentic românesc, care, din fericire pentru noi, se numește Țara Almăjului. Desprindem din *Argumentul* coordonatorilor: „CARTEA A CINCEA cuprinde texte / eseuri semnate de profesori, istorici, lingviști, publiciști și face referire, în secvențele propuse, la Almăj și la oameni de seamă din contemporaneitate, cu adânci rădăcini în acest areal și care au scris opere beletristice, studii de folclor sau au îngrijit ediții”. După cei 25 de „oameni ai Almăjului”, începând cu prozatorul Ion Marin Almăjan și terminând cu poetul Iosif Băcilă, se prezintă Cenaclul „Eftimie Murgu” / Cercul literar „Almăjul”, revista „Almăjana” (1999-2019), după care urmează o *Arhivă foto* (o bogată secvență iconografică) și, firesc,

Bibliografie selectivă.

Introducerea în acest univers de creație literară se face prin precuvântările *Din cărțile Văii Almăjului* (Constantin Teodorescu) și *Oamenii Almăjului* (Sergiu Drincu).

Cartea a apărut cu sprijinul financiar al Societății Culturale „Țara Almăjului” – Timișoara (președinte: prof. univ. dr. ec. Dumitru Popovici).

E de apreciat efortul îndelungat al coordonatorilor, cu dăruire, cu renunțare la programe personale, cu schimbarea priorităților. Rezultatul muncii se vede în cărți de referință în domeniul bibliografiei românești. Nu e un fenomen cultural local, e un moment major de cultură amplificat de faptul important că s-a ajuns la cartea a cincea, că există promisiunea prezentării stării culturale almăjene prin alte două opuri. Astfel se completează „cărțile românești de învățătură” cu o contribuție semnificativă almăjană: model de urmat pentru generațiile viitoare prin demnitate morală, informație culturală, pregătire profesională, adăugiri de substanță la valorile naționale. În acest mod devine real aforismul

lui Emil Cioran: „Când valorile pentru care luptă un neam se concretizează într-o adevărată lume istorică, atunci acel neam s-a integrat în devenirea culturală.”.

Studiile și articolele, un demers complex, apărute din motive diferite, au numitor comun: recunoașterea unui spațiu cultural. Se pune în valoare o mare bogăție spirituală, o cantitate însemnată de material biobibliografic de utilitate diversă, de potențial informațional, are loc o adevărată recuperare istorică.

Cu experiența editării, coordonatorii, după dorința salutară de a cinsti trecutul, au satisfacția de a aprecia prezentul, acțiune energică și devotată, dovadă că a biruit o convingere: limba română, identitate și individualitate, se deschide și prin Țara Almăjului spre cultură și civilizație, spre universalitate, prin memoria colectivă, prin scriitorii almăjeni, care au impus un patrimoniu cultural mai puțin cunoscut la nivel național.

Coordonatorii dovedesc flexibilitate, o simți în diversitatea selecției materialelor, prezentând posibilități diferite de exprimare artistică. Nu au urmărit exhaustivitatea, ci o imagine cuprinzătoare, posibilitatea de a cunoaște în profunzime personalități almăjene, de fapt, plenitudinea vocației în aspecte esențiale și în atitudini diferite, prin mijloace diverse de creație. Prin strădania lor, oferă o imagine complexă a valorilor almăjene, dedicați unei cauze nobile cu hotărâre și devotare în farmecul demersului. Se urmărește – și se atinge – un țel fundamental: deschiderea spre viitor prin viața spirituală.

„În această amplă culegere – are 1300 de pagini – sunt scriitori foarte importanți ridicați din acest ținut sau care trăiesc aici, de care trebuie să ne aducem

aminte, pentru că ei definesc nu numai Valea Almăjului, nu doar Banatul, ci și cultura română”, afirmă Cornel Ungureanu, „între amintiri și exegeze”, în „Meridianul Timișoara” (februarie 2023), cu regretul că în cartea sa, *Geografia literară a României*, „sunt foarte multe absențe, ținuturi care ar fi aparținut foarte bine geografiei literare”. Înțeleg că lucrarea celor doi almăjeni acoperă tocmai o asemenea absență.

Venind dintr-o mare iubire față de spiritualitatea națională, cartea acesta descoperă amprenta „Văii Miracolelor” în identificarea scriitorilor după contribuții de valoare și care aparțin Țării Almăjului, unde unitatea de bază a vieții este satul (aici nu există un centru urban), „încarnarea unei vieți românești într-un colț minuscul al umanității” (Dimitrie Gusti), într-un loc minunat de binecuvântat din România, loc care a păstrat identitatea noastră, singura în măsură să fie temeiul ființei etnice unde să așezăm principii puternice de viitor.

Constantin TEODORESCU
(Canada)

Note

¹ Florina-Maria Băcilă, Iosif Băcilă (coordonatori), Valea Almăjului – oameni și fapte (limbă, istorie, credință și cultură românească), cartea întâi, Timișoara, Editura Excelsior Art, 2016.

² Idem, Valea Almăjului – oameni și fapte (limbă, istorie, credință și cultură românească), cartea a cincea, Timișoara, Editura Cosmopolitan Art, 2022.

EDITH GUIP COBILANSCHI

În așteptarea unei cărți de valoare
Omagiu fondatorului Spitalului „Victor Babeș” din
Timișoara

Acum când pandemia bântuie în toate spitalele Timișorii, când cei rămași în viață se roagă în casele lor, să nu fie decimați și de frigul care se va abate asupra lor în locuințe neîncălzite, se ridică o recunoștință asupra spitalelor „Victor Babeș” și cel al maternității, unde căldura necesară este asigurată.

Așadar acum scriitori și jurnaliști inimoși își apleacă atenția asupra medicilor, care de o sută de ani și-au închinat viața sănătății bănașenilor. Aflând de această intenție nobilă de a redacta și edita o carte despre medicii neuitați ai Banatului, trebuie să adaug obolul meu, scriind despre doctorul Ioan Bontilă născut în 1896 și crescut în Banatul Montan.

Am avut binecuvântarea dumnezeiască de a face parte din prima promoție a Universității timișene, când nu s-a controlat originea socială a viitorilor studenți. Nu aș fi fost colegă nici cu Geta Bontilă (căsătorită Ciornei), fiica cunoscutului medic, fondatorul Spitalului Victor Babeș (fost „epidemic”), nici cu Alexandru Țenchea, nepotul prof. acad. Alexandru Borza – făuritorul grădinii botanice din Cluj ș.a.

Invitată fiind în vacanțele de vară la Sânicolaul Mare, unde a dăscălit Geta Bontilă timp de 40 de ani, povesteau din cronica părinților, bunicilor, despre tradițiile bănașene și personalitățile datorite țării de acest pământ cu oameni școliți și inimoși.

Iată ce mi-am notat în jurnalul de însemnări al anilor 1982-1985, când plecam vara la gărâna, Brebu Nou, Sânicolau, Buziaș, nicidecum în Grecia pe insula Creta și Tassos, nici în Egipt la piramide și alea regilor.

Născut în 1896, Ioan Bontilă își termină liceul în Caraș-Severin, trimis apoi de tatăl său, învățătorul Bontilă și de bunicul său, preot la Iankahid (nume maghiarizat din Podul lui Iancu) la Viena, la Budapesta pentru a primi apoi diploma cu sigiliu în anul 1922; „Nos Rector...datumin civitate Clusio (Cluj), in România”.

Din anul 1923 este internist în spitalul orașenesc din Timișoara după un scurt stagiul în comuna Secaș din Caraș-Severin. În 1924 este deja doctor în spitalul de copii din Timișoara, iar între 1925-26 este doctor asistent în Sanatoriul Bănățean. Neobosit începe demersurile în 1927 pentru a construi un spital pentru vindecarea bolnavilor de plămâni (tuberculoză) în Timișoara, lângă Pădurea Verde (cu o lizieră de 11 kilometri verdeață). Numele doctorului Bontilă devine cunoscut în Timișoara; în 1934 când se așează fundamentul spitalului, apoi se construiește o aripă a acestuia este ales viceprimar al orașului.

Doctorul este interesat de cultura românească a Timișorii (vorbește elevat limba sârbă, germană, maghiară, alături de limba maternă - limba română) și devine și directorul ziarului „Generația Nouă”, în care publică dr. Imbroane, profesorul N. Grivu și scriitorul din Caraș-Severin Virgil Birou. În arhiva familiei Bontilă, fiica de 82

(Continuare în pag. 39)

Titus Suci

Îngerii... nu îngenunchează

11.

Nu e exclus ca, fără vorbele Ruxandrei, întâlnirea cu bătrânul muzicant să îi fi părut copilului mai simplă. Dar datorită cuvintelor ei, modului în care le rostise, tonului jos, oarecum confesiv-subversiv, siguranța de sine, atâta câtă se conturase când înțelesese în ce stare se găsea săteanul, îi cam pierise. Adică îi în stare să scrie... păi traba asta... Păi de așterne pe hârtie doar un sămn... 2... ce pântru mine însamnă... două săptămâni...

Ruxandra îl ținea pe după umeri, n-avea ce face, pășea în rând cu ea. În fine, intrară în odaie, se apropiară de pat. Bătrânul nu făcu nici o mișcare. Nici nu era necesară, pentru că așa stătea, cu capul întors spre ușă. Pe copil contactul vizual cu muzicantul îl liniști în mare măsură. Fie că bătrânul reușise să-și modifice liniile chipului, fie că aceea era expresia de totdeauna, fie ca așa i-o percepea, copilului i se păru că bătrânul, atât cât era posibil, îi zâmbea.

- Sărut mâna, bade Zarie... Am vinit pântru că...

Din păcate nu era vorba de zâmbet, ci de un rictus. Așa îi împietrise chipul. După câteva momente, mai ales pentru că pe față nu i se mișcase nici măcar o singură cută, micuțului Ilie începu să i se pără să bătrânul se uita la el încruntat, chiar mai mult de-atât, cu asprime, ceea ce-l stânjenea din ce în ce mai vizibil.

- Tată, îți dau creionul și hârtia?

Bătrânul întoarse capul cât de cât în ambele sensuri în semn că nu, după care rămase cu privirea ațintită pe băiat. Ruxandra, înțelegând ce voia tatăl ei, i se adresă copilului.

- Iliuță, tata vre să vorovească cu tine, așe că fii atent la mișcările pe care le-o face cu mâna stângă.

- ... Bine...

La mână se uitară amândoi, dar ceea ce spunea fostul clarinetist în acel mod înțelese doar Ilie. Numai că atunci, după clipele acelea peste care trecu, e drept, cu greu, Iliuță se comportă cu totul și cu totul altfel decât de obicei – minți! Chiar mai mult de-atât, ca să fie convingător, ca să fie crezut, minți și printr-un răspuns mut și prin cuvinte. Săteanul își mișcase degetele pe țol, Ruxandra nu reuși să-

și ofere pentru gest nici o explicație, Iliuță da și, după ezitarea aceea de câteva clipe, scurtă dar peste care trecu destul de greu, dădu din cap în semn că da, după care zise:

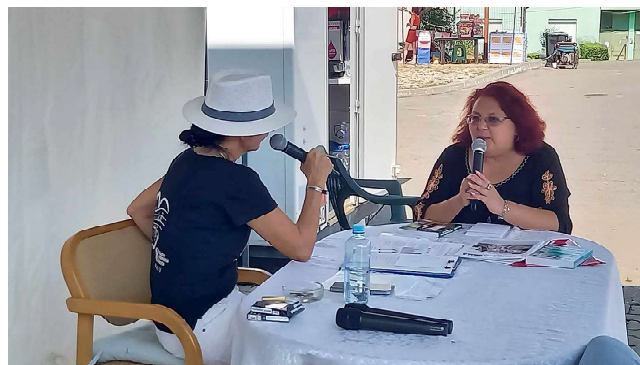
- Da, bade Zarie, am început... Mere bine... Așe că pistă trăi zâle, când s-or încheie elea două săptămâni...

Trăsăturile bătrânului rămaseră ca până atunci, starea interioară nu. Și cum nu avea alte posibilități pentru a-și exterioriza mulțumirea, și-o dezvălui prin mișcări ale degetelor, dar mai ales prin privire. Lumina din ochi îl tulbură pe copil puternic. Din nefericire pentru el, îl tulburase atât de intens, încât o avea în fața ochilor și când închise poarta, și pe drum, și acasă. Acasă mai ales de când, după ce luase clarinetul în mâini, se uita la el lung, îndelung, îl ducea spre buze, spre, dar fără să încheie gestul niciodată, își îndrepta brațele, le îndoia, le îndrepta...

Adormi cu el alături, ca o femeie cu fătul ei – dar, firește, fără dragostea toropitoare a acesteia față de mica făptură – și, poate pentru că înainte de a pierde contactul cu realitatea își promisese, chiar mai mult de-atât, jurase că a doua zi avea să sufle în instrument, se cufundase într-un somn liniștit.

Din păcate un somn profund nu e urmat, totdeauna, de o reală seninătate sufletească. Când deschise ochii și văzu clarinetul, stările din ziua precedentă îl năpădiră instantaneu. Azi nu, încă nu, dar mâine... Și toate astea pentru că venise la bătrân cu fluierul, pentru că se luase după... afurisitele alea de vrăbiuțe, după gureșele alea ce-l înnebuniseră cu ce... spuseseră, pentru că se lăsase prostit de... De cine? Dar cum să reproducă aceste cuvinte pentru o ureche străină, ce putea crede, ce și-ar fi zis orice om din sat dacă i-ar fi spus... *apăi de-ai am fost la badea Zarie, pântru că am vorovit cu niște vrăbiuțe și iele mi-or zâs...*

(va urma)

Caravana Radio Reșița la Bocșa
- 14 iulie 2023

MARIUS CĂRBUNESCU

Condamnarea la viață

(fragment de roman)

XXXVI (1)

Ziua eliberării mele s-a nimerit într-o duminică însorită. Biletul de ieșire mi-a fost înmănat abia spre orele amiezii, după ce s-a auzit chemarea muezinului. Ultima rugăciune ce țâșnise din megafoanele moscheii de vizavi, după ce ascultasem sute de astfel de tânguirii jalnice în decursul timpului, mi s-a părut de o stridentă atât de apăsătoare auzului, încât îmi țiuia în urechi și risca să-mi detoneze timpanele și așa vulnerabile. Am ridicat mâinile în sus, într-un gest reflex de lehamite, și le-am simțit oprindu-se în dreptul urechilor, în loc să coboare înapoi, neputincioase. Cu podul palmelor adâncit în auricule, am apăsat până ce au dat de durere, cu un pocnet surd, și s-au tras spre interior ca două ventuze ce fac presiune în vid. Au pătruns pe canalul auditiv, s-au lipit de membrane, s-au jucat câteva clipe cu scărița, ciocănelul și nicovala; și-au continuat incursiunea, la prima bifurcație au ezitat dacă s-o ia pe trompa lui Eustache, ca, în cele din urmă, să le intuiesc dezmierdându-mi creierul și susținându-l cu gingășie, ca-ntr-un căuș. Nu puteam să le mai desprind. În tot acel vacuum, auzeam voci din alte lumi, vocea preotului care binecuvântase sufletul robului lui Dumnezeu sau pe a medicului care constatase decesul, asemeni celor care însoțiseră călătoria mea „dincolo” și înapoi, pe vremea când încă mai aveam viziuni legate de punerea în aplicare a sentinței de condamnare la moarte. Dar, mai cu seamă, auzeam de „dincolo” vocea mamei care răspundea cu duioșie întrebărilor mele de copil neștiutor: Ce caut eu în lumea asta? De unde vin și încotro mă îndrept? Care e rostul meu pe Pământ? Aflase numai lucruri frumoase despre mine, prin grija consulului, mi-a destăinuit împăcată. Atunci am avut o revelație: căușul mistic și protector nu putea fi decât rodul rugilor ei stăruitoare, dacă nu chiar al mâinilor ei muncite.

La scurt timp, am trecut nestingherit pe poarta cea mare a închisorii. Chiar așa, nestingherit, dacă vă vine să credeți. Mie, nu. Aș mai fi trecut odată, chiar de mai multe ori, înainte și înapoi, pentru a mă convinge că e adevărat. Nu cumva vreun detector cu laser, de tipul celor montate la ieșirile din magazinele scumpe: Louis Vuitton, Versace, Prada; chiar și la cele de pe Magheru... le știți, cele care depistează obiectele pe cale de a

fi furate și băgate pe sub fuste... dacă un astfel de sistem a uitat să țiuie? Dacă a uitat să dea alarma în toată unitatea că un deținut deosebit de periculos e pe cale să evadeze chiar pe poarta principală, ziua în amiaza mare și în prezența gardienilor care se fac că nu-l observă? Dacă m-a înregistrat în haine civile, deci nu mă mai recunoaște? O panoplie de „dacă”, invalidați de realitate, îmi decora pieptul țanțoș de cocoș. Îmi venea să sărut limba infraroșie a aceluia detector imaginar care-mi acordase o patalama, la fel de imaginară și prețioasă, de „ne-infractor”. Pentru mine, conta ca și cum aș fi primit-o inscripționată negru pe alb: „ne-vi-no-vat!”

Mă bucuram de moment, fără să intuiesc că lăsasem în urmă Simpang Renggam pentru a plonja într-o altă închisoare, cu mult mai mare și mai abjectă, unde cu toții primim, încă din prima clipă a venirii noastre pe lume, un certificat în alb de condamnați la moarte. Sentința este pusă în aplicare mai devreme sau mai târziu, după cum hotărăște judecătorul suprem. Ceea ce ne rămâne de făcut nouă, muritorilor, este o crudă și angoasantă așteptare. Nu m-am depărtat decât vreo zece metri de poarta închisorii. Efluviile libertății deja se risipiseră și au început grijile. M-am așezat pe o bordură, privind fațada clădirii, de unde tocmai ieșisem, cu o privire tâmpă. „Nu te uita înapoi!” am auzit în minte vocea caldă și totuși dojenitoare a mandarinului. Parcă ar fi fost înțeleși, el și cu mama, peste timp și peste o jumătate din globul pământesc. Dintr-odată, m-am luminat la față și am știut ce trebuie să fac cu surogatul de libertate ce-mi fusese alocat. Încotro să mă îndrept pentru satisfacerea tuturor doleanțelor.

Prima bornă obligatorie e situată pe străduța Jalan Demai, aflată la o aruncătură de băț de splaiul Klang River, unde se găsește actualul sediu al Ambasadei României. Musai, trebuie să trec pe acolo pentru a-mi reface documentele de identitate și pe cele de călătorie. Tot personalul ambasadei, în frunte cu ambasadorul, abia așteaptă să desfacă o sticlă de șampanie în onoarea mea, chiar dacă nu e zi lucrătoare. Așa m-au asigurat, încă de când am sunat să-mi anunț vizita. Chiar s-au oferit să-mi trimită o mașină. Le-am spus că nu e nevoie. Doream să reînvăț singur primii pași în libertate, să exersez mersul liber și nestingherit, fără vreun gardian pe urmele mele. Atenția de care mă bucuram din partea funcționărimii ambasadei era explicabilă. Eliberarea de care avusesem parte reprezenta și succesul lor diplomatic, cum le place să se audă vorbind. Blițurile și obiectivele aparatelor fotografice aveau de immortalizat acest moment.

Fără falsă modestie, cred că un protocol de un asemenea nivel ar fi măgulit și persoane de vază, nu numai un biet pușcăriaș care nu mai văzuse bunătăți din timpuri imemorabile. Așa încât

nu poate fi decât scuzabilă maniera în care m-am lăsat sedus, în clinchet de pahare, de iluzia că aş putea reprezenta vreo scofală pentru reprezentanții statului român. Limba română o simțeam ca pe un alt liant care mă atrăgea să socializez cu cei o mână de oameni ai misiunii diplomatice. Aflam o mulțime de noutăți despre ce s-a mai întâmplat prin țară și prin lume. Descopeream noi expresii, demult uitate în străfundurile memoriei. Mi le aduceam aminte treptat, pătruns de-un farmec aparte, ca la dezlegarea de cuvinte încrucișate. Inflexiunile vocilor, pronunția aspră, guturală, pe alocuri melodioasă, bazându-se pe arcuirea limbii și ondularea buzelor, nu avea nimic în comun cu mestecarea și scuiparea englezismelor sau țiutul strident al limbilor asiatice. Fusesem atât de departe, atât de mult timp, de aceste cuvinte cu semnificațiile lor cu tot, de parcă reveneam dintr-o călătorie cosmică și găseam o altă planetă, mult schimbată. O altă realitate îmi cerea să mă adaptez cât mai curând. Evenimente importante băteau la ușă, care condiționau și catalizau într-un fel această necesitate de adaptare.

„Îți dai seama ce impact emoțional fantastic ar genera toată saga asta a ta dacă ar fi făcută publică? Cum s-ar îmbulzi cu toții să citească în ce fel înscenarea, condamnarea, demascarea și eliberarea se joacă cu dramatism, pe rând, la ruletă? O ruletă rusească, de bună seamă. Vândută unui tabloid malaezian, povestea ar valora zeci de mii de dolari. Bașca alte avantaje ulterioare.” Vorbele consulului, spuse într-o doară, ca apoi să schimbe subiectul, dar nu suficient de repede, mi-au strecurat în suflet un grăunte de neîncredere și, totodată, curiozitate. A fost de ajuns ca să mă devieze de pe orbita strălucitoare cu care savuram, în calitate de invitat, succesul propriei eliberări. În aceste condiții, atitudinea mea nu mai putea fi cea de dinainte. Grăuntele începuse să încolțească, să sape pământul în interior, încât s-ar fi convenit să mă retrag undeva, singur. Nu mă simțeam deloc confortabil așa, abătut, cu mintea ocupată. Prea multe incertitudini pe un teritoriu necunoscut! Nu mai aveam chef să le negociez cu nonșalanța cu care o făceam odinioară. Abia așteptam să se termine odată protocolul. Stăteam ca pe ghimpi, dorind, în primul rând, să rezolv problemele birocratice ale identității mele, ca apoi să-mi iau tălpașita și să mă arunc în primul avion spre Europa. Acolo îmi imaginam că se găsește plasa mea de siguranță.

(va urma)

Interviu cu Marius Cărbunescu, autorul cărții „Condamnarea la viață”

Booknation: Pentru persoanele care nu au avut ocazia să te cunoască, ne poți spune câteva lucruri despre tine?

M.C. Sunt un fost scriitor la ziar care, atunci când a rămas fără gazetă, a căutat să scrie în primul rând pentru sine, iar la asta a contribuit un blog nostalgic creat sub deviza „frânturi de viață recondiționate”. Ce scriam? Orice. Dar era acolo ceva ce a început să semene a literatură. Cred că veleitățile mele scriitoricești s-au manifestat din întâmplare și asta li se datorează unor oameni providențiali care s-au nimerit lângă mine în momente magice. Permiteți-mi să-l pomenesc doar pe scriitorul Ioan Barbu de la Vâlcea care a dat impulsul initial unui întreg mecanism ce a început să lucreze în mine. Așadar, am debutat în revista literară „Rotonda Valahă”, condusă de „nenea” Barbu, și în volum cu proza scurtă intitulată „Fugarul”, la Editura Antim Ivireanul, păstorită de același neobosit șlefuitor de condeie. Au urmat, la scurt timp, romanele Casa Presei, „Amanta sistemului” și „Condamnarea la viață”.

B.N.: Ce ne poți spune despre cartea / ultima carte pe care ai scris-o?

M.C. În cartea de vizită aş putea scrie doar atât: „volum distins cu Premiul I în cadrul Concursului de manuscrise Împlinește un vis, secțiunea roman”. Drumul de la un proiect la cartea tipărită de Editura Universitară n-a fost însă deloc ușor. Condamnarea la viață a reprezentat de la bun început un risc asumat. Am ales o temă tabu, greu de digerat într-o societate unde stereotipiile fac legea, și am încercat să construiesc un personaj uman și umanizat din cele mai negre cazane cu smoolă, cum numesc eu lumea închisorilor și a dependenților de droguri. E greu să ceri unor cititori cu idei preconcepute să rezoneze cu această carte. Dar odată lăsate în urmă orice prejudecăți, poate părea chiar interesantă.

O altă provocare a constituit-o fixarea unor ținte ambițioase, cu mult peste ce reușisem până atunci. Mi-am propus să scriu un roman postmodernist cu dese incursiuni într-un trecut nebulos care să explice un prezent chinuit și lugubru, cu caracter introspectiv care să accentueze latura psihologică, precum și cu un puternic filon de natură filosofică. În plus, pe lângă planul liniar al al unor întâmplări senzaționale, care au doza legală de veridicitate, am urmărit și un plan simbolic, din perspectiva căruia cititorii au curajul să se apropie de un personaj până la urmă negativ,

empatizează cu Laurențiu Pal. Așadar, romanul nu are dificultăți în a fi citit ca o narațiune liniară, respectiv ca pe spovedania unui toxicoman. Dar poate fi citit și în alt fel. Cheile se găsesc chiar în interior, sub forma unor mici digresiuni sau a unor simboluri.

Dacă înlocuim rigorile vieții cu o închisoare unde cu toții primim încă din prima clipă a venirii noastre pe lume un certificat în alb de condamnați la moarte, iar pe noi, cei ce viețuim, cu victime și călăi în același timp pentru visele și sentimentele noastre, unele reprimite brutal, dacă tindem să devenim frecventabili pentru semenii noștri, răspunzători pentru poluarea din aer, pentru flora și fauna care ne înconjoară; pentru întregul Pământ, ai cărui pasageri fiind, traversăm veacurile cu îngăduința celui ce ne tolerează pe fața lui, perspectiva se schimbă radical. Se întrezărește așadar o parabolă a vieții.

B.N.: Obişnuiești să scrii în fiecare zi sau ai zile în care îți acorzi timp și pentru alte activități?

M.C. Aproape în fiecare zi scriu cel puțin o frază, dacă nu sunt în tren, avion, cu mașina la munte sau la mare. În cazul în care inspirația se lasă așteptată, corectez paginile anterioare, caut sensuri noi, nuanțez anumite expresii, și tot scriu ceva. În general, încerc să-mi aloc o oră-două pentru scris. Dacă n-aș face-o, ceva mi-ar lipsi întreaga zi. Deși n-ar părea, percep scrisul ca pe o activitate prin excelență egoistă. Vrei să fii singur și să scrii exclusiv pentru sufletul tău. Cititorii contează doar după ce ai terminat. Atunci se produce, în mintea ta, accesul lor la carte și te răsfeți cu elogiile avant la lettre. E momentul tău de grație chiar dacă nu se petrece în realitate. Sau, dacă se petrece, nu mai impresionează pe nimeni pentru că l-ai consumat deja cu ochii minții. Aaa, și mai e o perioadă în care nu scriu. După ce termin o carte, îmi iau un timp de repaus în care doar citesc, mă desfăț cu o lectură bine scrisă și, dintr-un complex de inferioritate, o iau de la capăt.

B.N.: Mulți autori prefera acum să își lanseze cărțile și în format electronic. Ce părere ai despre Kindle și e-books?

M.C. Orice interfață între scriitor și cititori nu poate fi decât în folosul ambelor tabere. Având în vedere că mă strecor când colo, când dincolo, mi-aș dori să le apropiu mai mult ca să depășească obstacolul lumilor paralele. Am impresia că nu interacționează suficient. Cât privește punctele de legătură, aș mai adăuga aici suporturile de tip audiobook și podcast, destul de populare printre tineri. Important este ca ei să fie îndrumați către lectură, inclusiv prin intermediul noilor tehnologii ce li se par „cool”.

B.N.: Atunci când te documentezi pentru carte, o faci individual sau apelezi și la alte persoane care să te ajute și să îți împărtășească informații?

M.C. Deși poate părea simplă, o astfel de întrebare incomodează, pentru că nu pot decât să mă rușinez de situația în care mă aflu, încercând un răspuns. Dacă în secolele trecute un scriitor depunea un efort urieșesc pentru documentare, petrecând ani buni prin biblioteci și arhive, astăzi orice informație se află la un click distanță. Prin intermediul internetului putem accesa orice dorim, inclusiv bazele de date ale serviciilor secrete (dacă ne pricepem să spargem câteva coduri sau suntem atenți la scurgerile de informații). Și cu toate astea, am primit o moștenire literară fabuloasă de care am face bine să nu ne dispensăm prea ușor.

B.N.: Ce autor este predominant în biblioteca ta?

M.C. Nu există un autor predominant în biblioteca mea pentru că vreau să acord șanse tuturor. Chiar și cărților mai puțin cunoscute. Noptiera mea este atât de coplesită de volumele care așteaptă să fie citite, încât rar mi-a fost dat să țin în palme mai multe titluri ale aceluiași autor. Mi s-a întâmplat totuși cu Emil Cioran, Ioana Pârvulescu și Doina Ruști. În perioada adolescenței citeam colecții de autor. Jules Verne e un exemplu. Dar asta a fost demult.

B.N.: Ce anume te împlinește ca autor?

M.C. Dați-mi o oglindă! Par eu a autor împlinit? Tocmai m-am apucat să rescriu o carte din care am păstrat doar subiectul, restul am aruncat la coș. Mă consider un autor în formare. Singura carte asupra căreia n-aș vrea să revin este ultima. Cred că mă sperie puțin volumul de muncă depus. S-ar putea ca după un timp să-mi dau seama că asta a fost împlinirea mea ca scriitor. Deocamdată, încă încerc să mă ridic deasupra a ceea ce am scris până în prezent.

B.N.: Ce părere ai despre veșnica dilemă: cartea sau filmul?

M.C. Poate că asta e dilema unor cinefili pasionați. Pentru mine lucrurile sunt ceva mai simple, avem filme bune după cărți proaste și invers. De multe ori, caut să nu le suprapun tocmai pentru a nu fi dezamăgit. Dacă e să mă gândesc la un roman bine ecranizat, îmi vine în minte „Cel mai iubit dintre pământeni”. Evident, primează cartea.

B.N.: Dedicui cuiva cartea ta?

M.C. Da. Mi-ați ridicat mingea la fileu. Mă

gândeam, în preajma pregătirii pentru tipar, să adaug o dedicație pe prima pagină, dar am renunțat, nu știu de ce. O dedic bunicii mele care a părăsit lumea asta anul trecut, la vârsta de un secol. În memoria ei am împrumutat personajului principal din *Condamnarea la viață* câteva din năzbâțiile mele de pe vremea copilăriei la bunici. Într-o noapte am visat-o și mi-au venit în minte niște versuri pe care le-am pus pe hârtie, deși eu nu scriu poezie. Pot să vi le recit?

Bunica (1920-2020)

Dormi,/ dormi ușor!/ Te dor ochii seci și reci,/ ochi de veci,/ de prin hronicul de-un veac./ ne petreci./ Somnu-i lin,/ necurmat./ Dumnezeu,/ atotputernic,

ți-a redat,/ vesnicia de la sat,/ Răucești,/ univers de lut./ Cați desăvârșirea,/ sub glia,/ ca o stegură,/ pe un lințoliu,/ așternut în absolut.

B.N.: Știm din statistici că românii citesc puțin. Cine și cum ar putea schimba asta?

M.C. Cititul reprezintă o activitate recreativă, la fel ca multe altele. Plăcerea cititului rivalizează cu plăcerea privitului la televizor, a navigării pe internet sau chiar a jocurilor video. E greu să câștige supremația în condițiile în care asistăm la schimbări în obiceiurile de petrecere a timpului liber, cu o viteză amețitoare. Totuși nu e o luptă pierdută. Și eu am avut o lungă perioadă în care citeam doar presa. Copiii mei preferau să-și caute rezumate pe internet în loc să citească lecturile obligatorii impuse de programa școlară. La un moment dat, după ce epuizasem toate mijloacele de convingere, fiică-mea a început să-mi solicite cărți de la Cărturești sau alte librării on-line.

Citea ca o bezmetică, nu cum o face eu, calculat, meticulos. Nu lăsa o carte din mână până ce nu o epuiza, nici nu doarme, pierzând nopți întregi. Au fost câteva luni de efervescentă, în care mă temeam să nu se îmbolnăvească, după care a urmat iar o lungă perioadă de inactivitate la nivelul lecturii. Așa se manifestă secolul vitezei, fără trecut, fără viitor, fără răbdare. Doar prezentul contează.

B.N.: Unde îți pot urmări cititorii noștri activitatea și de unde pot cumpăra cărțile?

M.C. Am amintit deja de blogul nostalgic unde poate fi urmărită activitatea mea scriitoricească încă de la începuturi și unde îmi prezint selecțiuni din noile proiecte literare. Vă las și un link: <http://carbunescu.blogspot.com/> În privința accesului la cărți, ele sunt deja prezente în marile rețele de librării, atât fizice, cât și on-line. La o simplă căutare pe internet se deschid zeci de pagini de shopping, de unde pot fi cumpărate și băgate în coș sau chiar răsfoite virtual.

B.N.: Câteva cuvinte de final pentru cititorii Booknation.ro?

M.C. Mi-aș dori să pot interacționa cu cititorii Booknation.ro și în afara acestui interviu, în care am încercat să mă prezint cât mai sincer. Îi încurajez să lase comentarii, să pună întrebări, să ceară autografe și, nu în ultimul rând, să mă citească. Voi fi bucuros să le răspund și, cine știe, se pot trezi chiar cu cadouri ori surprize.

(Articol preluat de pe <https://www.opiniavl.ro/2021/12/04/interviu-cu-marius-carbunescu-autorul-cartii-condamnarea-la-viata/>)

Expoziția artistului Bogdan Piperiu

(Urmare din pag. 17)

Compozitor român din Moniom, cu o carieră extraordinară în Statele Unite ale Americii, reîntors acasă, în Banat, muzicianul Sabin Păuța onorează cu generozitate Centrul de tineret Moniom și are convingerea că, la vremea potrivită, Bogdan Piperiu se va întoarce, asemeni lui, în Moniomul copilăriei!

Felicitări, Bogdan și Laura Piperiu! Nu pot să uit și e musai să amintesc că, fix acum zece ani, în 2013, când biblioteca publică bocșană își aniversa cei 60 de ani de existență, am vernisat la sediul bibliotecii din Bocșa o expoziție similară celei de la Moniom, adică o *Bocșa în imagini*, expoziție intitulată „Bocșa în altfel de culori” a artistului Bogdan Piperiu, cel care a realizat și logo-ul bibliotecii, precum și coperta monografiei din 2013. Mulțumim, Bogdan! Și te așteptăm, oricând, cu bucurie, și acasă la Bocșa!

RADU THEODORU

CALEA ROBILOR

– roman –

**LA COTU – CHITAIULUI
ÎN CARE SE VEDE CĂ NU
ÎNTOTDEAUNA BĂRBAȚII CĂLĂUZESC
TREBILE DE OBȘTE DE O HRĂPIRE DE
FECIOARĂ, NEȘTE CUMPENE DE CUGET ALE
CĂPITANULUI MĂRZEA ȘOIMUL ȘI ALTE
ÎNTÂMLĂRITĂLCUITOARE**

3.

Bunica Petra intră în odaie. Șoptește.

- Of tătărașule și iarăși of. Trag aici ca la pomul cu mere de aur. Se-nădesc Tomuleștii la apă vie. Ne-ncepută... Bunica zâmbește. Se duce cu pași mărunți și iuți...

- Ai un conac năzdrăvan, domnia-ta comise ... Ce zici Ilie de așa tocmeală ?

- Tocmeala gospodărească și ostășească, tată.

- Ce-ți place și ce nu-ți place jupâne Bârlădene?

Postul comis Pavel Decuseară, spătos, pleșuv, doar cu o coroană de păr cânepiu în jurul țestei, sprâncenat, bărbierit, cu obraji rumeni, nasul țesut cu vinișoare vineții, semn al aplecării către desfătul paharului, mustața răzășască, s-a oprit în mijlocul celei dea patra curți, mare cât un meidan, cu brațele în lături ca și când ar vrea să cuprindă conacul, palanca, acareturile, mirându-se însuși de ceea ce vede. A fost curtea întâia, între Poarta Mare și intrarea în conac. Cu drumeag așternut cu nisip, străjuit pe margini cu salcâmi. Cu straturi de tufănele în toate culorile. A fost curtea a doua cu o seră închisă în geamlâc, adăpostită de crivăț în spatele conacului, apărată printr-un zaplaz de care sunt legate rogojini. În fața zaplazului, perdea groasă de legături de trestie. Hârdaie mari cu lămâi plini de fructe galbene – verzui. Straturi de castraveți turcești cu vrejurile ridicate pe sfori agățate de căpriori. La mijloc o sobă mare de zid. Ghivece din care abia au răsărit verdețurile. Castraveți lungi înconvoiați ușor. Tigve galbene. Bobul târziu. Umezeală mirosind a frunză grasă. A mraniță. Lumina soarelui dat în scapăt, înmulțită în geamurile groase, pe care Morunul le recunoaște ca fiind aduse de el, la Chilia, acum doi sau trei ani. O lume blândă. Desfătată.

- Am învățat pomăria și grădinăria de la Omar.

- Omar Sülün, Omar Fazanul, grădinarul de la Ismail ?

- Acela !

- Căruia îi aduc eu semințe de toate neamurile ! Puieți de smochin ! spune Ilie Bârlădeanu... Are acolo la Ismail livadă de piersici de Antalya. De caiși împărătești.

- Așisderea noi ! Îi dăm oi chivirgic. Ne dă puieți de trei ani. Este o șafră de loc unde merg de minune. Le-am tras șanțuri cu apă.

- Am văzut și m-am minunat. Aici într-o pustietate.

- Pustietate, jupân Morunule ? Ți se pare !

Curtea a treia împărțită între cotețele păsărilor. Bibilici, găinușe și cocoșei turcești, găini ouătoare, puicuțe albe. Cocoși cât dropioii. Roșii.

- Râmătorii au bordeiele lor. Cu scroafele și vierii de prăsilă. Gâștele și rațele slobode la apă, cu ocolașele lor, dincolo de palancă.

Curtea a patra mare cât un medean se află în partea din fund a conacului, între două ziduri ale palâncii, spre sat. Spre miazănoapte magazii. Acolo sunt scoase niște coșuri mari din nuiete scorojite în care se pun sloiurile de ceară, trecute pe răboj de vătaful Jilniță sub privegherea jupânului Mikolaj Bodnarenko și a boierului Ion Decuseară care cuscii necuscri strigă vesel cu glasul lui gros:

- Într-o mică de ceas sunt robul domniilor-voastre...

- La așa gospodărie, poți matale să mai amâni încă o mică de ceas, peste ! spune Morunul.

Soarele roșu, uriaș stă agățat în creasta unui salcâm străvechi dintr-o latură a medeanului.

După magazii sunt șoproanele unde stau telegile, carătele, plugurile, boroanele, căruțele conacului. Tot acolo sunt trase căruțele de Varșovia ale jupânului Mikolaj la care se cară coșurile cu sloiurile de ceară. Este a doua poartă cu un singur străjer sub foișor. Apoi urmează grajdurile cailor, ale vacilor și boilor de plug, chiliile slujitorilor, fostul comis deslușindu-le că au puțini robi țigani, potcovari și fierari cu femeile și copii lor. Slugi la fel de puține, boierii Decuseară fiind așezați aici ca strajă a Țării de Jos de către Ștefan Vodă, Cu călăreții lor de margine și că, păstrând rânduiala veche, ostășească, nu și-au despărțit ocinele, nici tamazlăcurile, nici tabunurile, pășunile, turmele de râmători, livezile, doar prisăcile de la Prut sunt ale boierilor, întemeiate de moșul Luca Decuseară.

- Vă-mpăcați la împărțea, domnia –ta ?

- Ne-mpăcăm ! Stând aici în buza tătărimii, nu putem decât să ne-mpăcăm. Altfel ne spulberă. Ne vând la târgurile de robi. Ne pierd și numele și sămânța, domnia-ta, Morunule. Avem nevoie de muieri vajnice, care să ne nască oșteni și plugari. Dedate cu furca și fusul, dar și cu săbioara.

- Am văzut-o pe Smaranda.

- Smaranda s-o duce la bărbat, dacă nu aduce bărbatul la ea. Se cuvine ca nepotul Radu să se-ntemeieze. Că rădăcini are. Groase și adânci.

Temei are. Să-i rodească femeia, dac-o avea noroc, că de ales are de unde.

Jupân Ilie Bârlădeanu se sumețește pe loc, tăindu-l cu privirea.

- După câte știm, acel nepot care mi-a călcat pragul a ales. A pus genunchiul la pământ și mi-a spus : tată.

- Ptiu; spurca-m-ar lupii ! Comisoaia Petra știe? Ioane, lasă-l pe jupân și pas aici ! În clipă !

- Iacătă-mă tăicuță ! Au dat tătarii, Doamne iartă-mă.

- Adică io nu se cuvine să știu cine intră în moșia asta ?

Fostul comis, roșu gotcă, bate cu talpa în pământ de-i zuruie pintenul mare de fier !

- Aud ?

Înainte ca Ion Decuseară, asudat și nedumerit să răspundă, străjerul din foișor sună din toxin. Strigă :

- Boierul Neculai Durac, călare, cu patru străji și-o chibitcă, cere slobod.

- L-ai cunoscut ? întrebă Ion Decuseară.

- Ni l-am !

- Vătafule Jitniță, cunoaște-l ! Și dă-i slobod cu cuviință.

Din cerdac răsună vesel un clopoțel ca de argint.

- Ne cheamă comisoaia, oftează Pavel Decuseară. Astea-s iscusințele și vicleșugurile ei. Să-mi ascundă și să-mi tainuiască. Da să mă cheme cu clopoțelul, știe !

Se deschide Poarta Mică. Intră un călăreț pe un cal roib, încomat, urmat de o chibitcă pe două roți mari, cu polog, străjuită pe lături de călăreți. Unul se clatină în șa. Are cămașa însângerată.

- Ne închinăm domniilor voastre. Vă dăm mulțămită că ne-ați deschis porțile.

Neculai Durac descalecă sprinten. Se-nchina cu un fel de bățoșenie. Are o urmă proaspătă în obraz ca de jungher subțire. Călăreții descalecă, rămânând lângă chibitcă. Descalecă greoi și cel însângerat.

- Ne-am lovit cu tâlharii, domniile voastre. Îngăduiți să-l spălăm pe Grigore. Să ne hodinim până-n zori.

Este zarvă. Fostul comis o strigă pe doftoroaia curții, Floarea, țigancă ageră nu se știe pe unde dă cu ghiocul Floarea, de la chilii vin cei trei răzeși ai lui Mârzea care se cunosc pe dată cu oamenii de arme ai boierului Neculai Durac. Vine îngrijorat și jupân Mikolaj Bodnarenko, întrebând unde și când i-au lovit tâlharii, dacă erau mulți, dacă aveau sânete, că el purcede la drum în zori și e bine să știe.

- Venim de la Bolgrad. Ne-au pălit când să trecem Valul lui Traian, dincolo de Vaisal, lămurește Neculai Durac.

Îi fug ochii spre poartă. Răsuflă ușurat când

se închide și se pun drugii grei de stejar.

- Departe de drumul nostru, se bucură jupân Mikolaj.

- Trageți chibitca sub șopron. Deshămați. Scoateți șeile. Vătafule Jitniță...

- Pe toate le știu domnia ta comise. Lasă-i în grija mea. Hai că vă cheamă comisoaia a doua oară cu clopoțelul.

- Știu drumul, domniile voastre... Vin în clipă, după ce-mi rânduiesc oamenii. Mă închin de aici jupânesei Petra. Și jupâniței Smaranda, spune Neculai Durac.

(Va urma)

Cu fiecare nouă expoziție, pictorul Nik Potocean propune idei noi, între care și acestea – cum se vede și din tablourile de față – de a reda în imagini clădiri reprezentative, spații culturale sau de alt profil care au valoare emblematică pentru orașul Bocșa.

86 DE ANI DE VIAȚĂ ȘI DE ISTORIE TRĂITĂ (IV)

▪ Din volumul „Am trăit, am văzut, am consemnat”, aflat în manuscris

Primul meu loc de muncă

În vara anului 1954, cei patru ani petrecuți pe băncile Școlii Medii Tehnice Siderurgice din Reșița au luat sfârșit și - ca orice tânăr absolvent entuziast de 18 ani - mă consideram deja un „mare specialist” în fabricarea oțelului și așteptam cu nerăbdare primirea repartiției guvernamentale, pentru a mă prezenta la primul meu loc de muncă. Surpriza primirii ei a fost însă mai mult decât dezamăgitoare, întrucât - așa cum am mai amintit într-unul din capitolele anterioare - primul meu loc de muncă urma să fie la U.M.G. București. Tot entuziasmul meu - alimentat de bucuria absolvirii școlii - s-a „topit” într-o clipită, locul lui fiind luat de un adevărat ghem de îngrijorări și neliniști interioare, ce mi se părea, în acel moment, de nedescălcit.

Crescut în ambianța rustică a unor așezări rurale și orașenești provinciale, îmi era peste putință să îmi închipui cum ar fi putut arăta viața mea în marea metropolă a țării și, mai ales, cum aș fi putut să mă adaptez vieții trepidante din ea, felului de a fi al altor oameni decât cei în mijlocul cărora am crescut și m-am format profesional, a reacției pe care aceștia ar fi putut să o aibă la sosirea, alături de ei, a unui tânăr provincial și pe deasupra și neinițiat în meseria de oțelar pe care trebuia să o practice. Sesizându-mi frământările și temerile - în momentul în care mi-a înmănat repartiția - profesorul meu de tehnologie a meseriei, regretatul inginer Cloșan (care pe atunci era și șeful secției Oțelărie specială) din cadrul Combinatului Metalurgic reșițean, și care era interesat de recrutarea unor lucrători calificați în secția pe care o conducea - (întrucât așa cum aveam să aflăm de la dânsul -, o bună parte a lucrătorilor din oțelărie erau necalificați, calificați la locul de muncă sau chiar analfabeți), mi-a destăinuit că, în cazul în care aș fi de acord să rămân în Reșița și să lucrez în secția pe care o conducea, m-ar putea ajuta să mi se schimbe repartiția, dacă aș fi de acord ca, pentru început, să lucrez în secție ca „simplu muncitor”. „Știu” - mi-a spus dânsul - „că îți este greu să te împaci cu acest gând, așteptările tale tinerești fiind cu totul altele - dar eu trebuie să-ți spun deschis că, deși cunosc bine și apreciez pregătirea ta teoretică,

tu nu știi să faci oțel și încă unul special” și că, dacă m-ar pune într-o asemenea postură, Moș Vasi, (care lucra ca prim-topitor la “cuptorul electric mare”), și pe deasupra era și analfabet, ar râde de mine și ... cu fundul. De aceea, pentru a câștiga în timp, pe lângă experiență și aprecierea și încrederea unora ca Moș Vasi, părerea lui este „să lucrez o vreme cot la cot cu ei”, să învăț cum se execută practic fiecare operație de pe fluxul de pregătire și elaborare a unei șarje de oțel, astfel încât, atunci când îmi va cere să conduc eu însumi elaborarea unei șarje, cerințele mele - vizavi de respectarea întocmai a fiecărei faze a acestui complex proces - să nu poată fi contrazise de nici un participant la realizarea lor.

Deși, în acel moment, sugestia fostului meu profesor mi s-a părut nedreaptă (rânind profund orgoliul meu juvenil de proaspăt și închipuit „mare specialist oțelar”), la finalul trecerii mele prin furcile caudine ale a acestui proces de formare profesională practică, după primul meu succes (realizat sub atenta supraveghere a șefului de secție și a maistrului de schimb), odată cu bucuria reușitei personale, am realizat și înțelepciunea judecății fostului meu profesor și faptul că meseria nu se învață în școală (ci doar fundamentele ei teoretice), ea se învață la bancul de lăcătușerie, la strung, la cuptor, la laminor etc. că uneori, ea trebuie chiar „furată” de la cei mai buni meseriași, pentru ca, după o vreme să te poți număra și tu între ei. Așa am ajuns ca, după șase luni de muncă efectivă la cuptor și în hala de pregătire și turnare a oțelului, Moș Vasi - analfabetul (care nu știa citi cântarul și aprecia prin cumpănire greutatea „căslicii” cu feroaliaje, dar care știa să aprecieze „ochiometric” conținutul de carbon din oțelul topit după mărimea scânteilor produse de șuvița de oțel turnată din „lingură” (ca probă pentru laboratorul chimic) pe placa de fontă aflată în fața cuptorului, (cu o eroare de una, două sutimi, să aprecieze temperatura aproximativă a oțelului lichid din cuva cuptorului, după mărimea găurii lăsate de aceasta în respectiva placă și să elaboreze cele mai pretențioase mărci de oțel aliat), cu toată rezerva cu care m-au primit alături de ei la început, să aprecieze (ca și mine, de altfel) însemnătatea îmbinării cunoștințelor practice, pe care ei le stăpâneau bine, datorită experienței câștigate la

locul de muncă, cu cele teoretice pe care eu le învățasem la școală. Și, deși experiența câștigată la primul meu loc de muncă a fost scurtă, întrucât în toamna anului 1955 am fost încorporat, ea a rămas pentru mine un moment de referință pentru întreaga mea activitate ulterioară, indiferent de domeniul în care am lucrat, în anii ce au urmat.
(va urma)

În așteptarea unei cărți de valoare

(Urmare din pag. 30)

---

de ani păstrează scrisori ale cunoscutului istoric, prof. Nicolae Iorga. Dr. Bontilă este membru al Partidului Liberal, de unde demisionează din varii motive în 1935.

În 1941 i se îndeplinește dorința de a vedea spitalul înzestrat cu aparatura necesară tratării bolnavilor de plămâni. Țara intrată în război are nevoie de medici militari, astfel dr. Bontilă este trimis „căpitan în rezervă fiind, la Cernăuți într-un spital militar, de acolo slujește în Regimentul 7 în Timișoara, tot într-un spital militar, tânăr însurat cu domnișoara Elena Groza, pe care noi o admirăm pe străzile Timișorii, studentă fiind deja. Doctorul Bontilă s-a specializat în tratarea tifosului în timpul războiului. Într-un raport către conducătorii orașului scrie că între 1942-43, a tratat 120 de cazuri grave, din care numai două au fost „letale”, în paranteză „fără speranță”.

Se va spune (poate) la lecturarea acestor mărturisiri, că toate datele pot fi citite astăzi pe internet, de o generație neinteresată de valorile trecutului, pentru că erau oameni fără avere, fără mașină la scară. Generația mea – am împlinit 84 de ani – îl vede aievea pe dr. Bontilă cu papion și batistă albă la buzunarul vestei, pieptănat cu cărare, geanta de „mamoș” (cu instrumente) în mâna dreaptă, străbătând pe jos până la miezul nopții străzile din Fabric, din Plopi, din Ghiroda, când era chemat la patul bolnavilor adulți sau copii. După terminarea Universității (alături de Geta Bontilă)

în 1961, făcându-mi stagiul prin comunele bănățene nu l-am mai întâlnit pe dr. Bontilă. Fiica distinsului domn îmi spunea ceva de anul 1965, anul morții, după ce numai aveau nici casa din Plopi, nici elegantul apartament din casa sârbească- Piața Traian- parter.

De frumoasa doamnă Bontilă știu că a murit, după „un rând” de ore stat la soare înaintea de Sfintele Paști. A reușit să revină atunci la domiciliu, unde s-a prăbușit . Era după 1970, când ne-am așezat în sfârșit într-un loc stabil spre a educa și culturaliza.

După revoluția eternă din 1989 fiica doctorului a primit în loc de retrocedări „Diploma de luptător anticomunist” pentru neobositul doctor Bontilă.

Dar iată că astăzi fosta stradă Bușteni, fostă stadă Domnească (Herrengasse) din Fabric poartă numele Dr. Ioan Bontilă. Este foarte bine că și Dr. Imbroane a dat numele unei străzi din Timișoara. Scriitorul inginer Virgil Birou își are numele eternizat, din grija fiului, o placă de marmură pe strada Dacilor, astăzi o stradă de țigani, rău famată, în ciuda numelui istoric.

Marmora, numele unei străzi, câte o cruce răzleață prin cimitirele Timișorii, amintesc de oameni de o valoare inestimabilă și necunoscută de tineretul de astăzi avid de bani, de evadări, de plecări incerte. Toate vor trece ca frunzele îngălbenite ale acestei toamne pandemice.

Timișoara, 2020

Participanți la sărbătorirea a 300 de ani de existență a Bisericii romano-catolice din Bocșa

ACHIM GHERGA

Monografia corurilor din Bocșa

Începuturile muzicii corale în Bocșa

(7)

Afirmarea corurilor bocșene pe plan național

Ecoul evenimentelor din vechiul regat, în Transilvania și Banat se face simțit prin participarea unui mare număr de formații corale din această provincie românească la expoziția națională din 1906 de la București. Cu riscul unor persecuții 15 coriști din Vasiova conduși de Coriolan Zuiac împreună cu corul din Bocșa Montană se deplasează în capitală.

Ideea plecării unor coruri bănățene la expoziție apăruse în 1905 la George Dobrin, Ioan Vidu și Al. Moczonoy și D.G. Chiriac.

Printre coriștii bănățeni sunt cei din Lugoj, Reșița, Cacova, Oravița, Bozovici, Dalboșeț, Ticvaniul Mare, Coștei, Sînicolaul Mare, Caransebeș. De la Bocșa participă 70 de coriști. Programul excursiei a fost următorul: plecarea din Lugoj la 7 septembrie. Duminică 8 septembrie s-a participat la festivitatea Sfințirii Steagului corului „CARMEN”. În după amiaza aceleași zile la Arenele Romane au început festivitățile artistice. În cadrul lor s-au produs și corurile bănățene. Coriștii bocșeni au participat la întreg programul festivităților care cuprindea o excursie la Sinaia, vizitarea expoziției, închiderea festivităților cu uriașul cor de 1750 cântăreți la Arenele Romane și excursia de la Constanța din 13 septembrie.

A fost un prilej de înaltă satisfacție artistică și patriotică, ceea ce va impulsiona activitatea ulterioară. La fel de entuziaști au fost și locuitorii din orașele prin care au trecut. La Ploiești, Pitești, Craiova, Turnu Severin și Constanța locuitorii ovaționau artiștii frați de peste munți. Activitatea corală bocșană este apreciată de marile formații ale vremii cum este corul „CARMEN” din București, care după un turneu la Lugoj vizitează Bocșa unde susțin un program, în 1923. Societățile culturale bucureștene Centrala Caselor Naționale, Universitatea Liberă și Asociațiunea Culturală din Banat doreau de mult să aducă unul din cele mai bune coruri țărănești bănățene pentru o manifestare culturală. Cunoscut din 1923 corul „Doina” este invitat să participe la amintita manifestare. Bănățenii din București și conducătorii celor trei societăți au pregătit Vasiovenilor un program din vază selecționând: sâmbătă 8 mai: primirea în gara de nord; duminică 9 mai depunerea unei coroane de

flori la mormântul eroului necunoscut. Tot duminică serbare la Arenele Romane cu saluturi între corul Doina și corul Carmen. Seara în programul susținut la Ateneul Român sunt prezentate 15 puncte printre care:

Cimpoiașul – cor de I. Velceanu
Răsunet de la Crișana – cor de I. Vidu
Negruța – cor de I. Vidu
Coasa – cor de I. Vidu
Lugojana – cor de I. Vidu
Feerie- n codru – de F. Abt
Mîndruliță, dodă - cor de N. Oancea
Deșteaptăte române – cor de I. Vidu

Programul a fost prezentat în costume naționale. În încheierea excursiei, coriștii au vizitat orașul și au vizionat și un spectacol la teatrul național.

În amintirea frumoaselor zile petrecute la București, societatea corală „CARMEN” oferă corului „DOINA” o cunună de argint pe care este imprimată inscripția „9 mai 1926” Reuniunea de cântări „Doina” Vasiova Banat – Societatea Corală „CARMEN” București.

La întoarcerea acasă, o nouă surpriză plăcută. Profesorul St. I. Paulian, dirijorul corului Doina din Turnu Severin invită coriștii Vasioveni să rămână o zi ca oaspeți ai orașului și să dea un concert. Pentru că au existat unele îndoieli motivate de greutatea ce le-ar putea avea la serviciu, severinenii detașează vagoanele speciale și trenul pleacă din gară fără Vasioveni. Se dau la Tr. Severin două concerte, unul pentru elevii liceelor din localitate iar celălalt pentru populația orașului. În amintirea acestei vizite corul primește o panglică cu inscripția : „Societatea culturală, Teatrul orașul Turnu Severin, corului Doina din Vasiova”.

Anul 1939 înseamnă pentru Doina o încununare și recunoaștere a valorilor sale. La 7 mai se inaugurează emisiunea radiofonică „Ora serviciului social pentru săteni”. În acest scop trebuia invitat la București un cor țărănesc și acesta a fost corul Doina alcătuit din peste 60 de persoane în frunte cu dirijorul Cornel Novac.

Emisiunea corală a durat aproape 30 ‘ când au fost interpretate 10 melodii dintre care amintim: „Răsunet de la Crișana” de I. Vidu, „Mîndră țară

e Banatul” de I. Velceanu, „La oglindă” de T. Popovici, „Duruiana” și „Hop cică” de F. Barbu, „Plugarii” de N. Miclea și altele. Evenimentul este semnificativ prin el însuși. Corul Vasiovenilor este primul cor țărănesc invitat să cânte la o emisiune radio-fonică. Este fără îndoială un mare succes în evoluția acestei formații. Cu prilejul acestui concert s-a remarcat în mod deosebit tânăra solistă Emilia Leau. Mili cum era ea desmerdată prin vocea ei într-o clipă a devenit celebră, scria o revistă a vremii. În aceeași zi corul Doina susține pe scena Ateneului Popular Dichiu din strada Romană, un concert de cântări patriotice și populare iar în zilele următoare vizitează capitala. La scurt timp după acest succes corul Doina va reveni din nou în capitală. În dimineața zilei de 5 iulie sosește în gara Vasiova un vagon clasa I-a pentru cor care este invitat să participe la Congresul general al căminelor culturale și școlilor țărănești ce s-a desfășurat la București între 6 și 8 iunie 1939.

Cu acest prilej s-a organizat în ziua de 7 iulie la Arenele Romane un concurs de coruri și dansuri populare. Cele mai bune formații printre care și corul Doina în seara aceleasi zile au susținut un concert coral pe scena Ateneului Român care de asemenea a fost transmis la radio. Din informațiile furnizate de dirijorul corului, ei au obținut premiul II în confruntarea cu cele mai bune formații din țară. Această succesivă prezență a Vasiovenilor în capitală l-a făcut pe Tata Oancea să scrie rânduri pline de entuziasm: „Mă, tu corule din Vasiova să fi tu chemat de două ori într-o lună la București, păi acesta e record, ce pînă acum nu l-a atins chiar nici un cor din țară.”
(va urma)

După fiecare manifestare culturală – o fotografie de grup care să imortalizeze momentul...

CORESPONDENȚE

BEN TODICĂ

Capcană

Cineva îmi roade sufletul. Și pute urât. Ce observ că se întâmplă acum e un fel de scamatorie magică a globaliștilor de a-și duce la îndeplinire proiectul de înrobire a civilizației. Adică s-au hotărât să folosească două ecrane de camuflaj, pandemia și războiul din Ucraina, ca să ne țină ocupați aiurea, de parcă legal cineva avea nevoie de această gălăgie globală pentru a ne distra de la program. În timp ce focul cuprinde pădurea, viermii se pliază după fum.

Imaginați-vă ce am fi făcut noi ca specie dacă nu aveam pandemia și războiul din Ucraina? Am fi crescut în bunăstare și conștiință spirituală. Plantam și văruiam pomi, prășeam, creșteam copii, iubeam. A fost atât de ușor pentru ei, arseniștii, având ajutorul tuturor specialiștilor în psihologia de control al maselor din blocul de est (care automat, căzând comunismul, au rămas șomeri sau plătiți prost ori mutați automat în vest, unde au dezvoltat și aplicat cele mai machiavelice mecanisme și tehnici de subjugare și control al maselor).

Sunt aplicate plase peste plase de îngrădire a ideilor de libertate și independență individuală și spirituală. A fost înăbușită Conștiința prin deconectarea divină, prin ruperea de aproapele și dorința de cunoaștere. Dacă nu cauți izvorul pentru a-ți stăpâni setea, ai MURIT. Poți trăi fără respect? Dacă nu mai speri, dacă nu mai ai o țință, nu visezi și nu mai ai o taină, adică un al tău, oare mai EXIȘTI? Oare ei dacă îți iau apartenența la un al tău zicându-ți că vei fi fericit singur și izolat atunci ce te oprește să pui mâna pe sabie? Copiii nu mai sunt ai tăi, părinți nu mai ai și nimeni să iubești sau iubească, ce te reține să dai cu șobolanul de pământ? Apocalipsa? Singura care a rămas încă liberă e Credința/Biserica. Și ea tace. Singura în stare să oprească șobolanii.

Mâncați, beți și mergeți nicăieri!

Ziua Banatului

Liga Bănăţeană a activat numai câţiva ani (2009-2015), însă a lăsat în urma ei o serie de realizări foarte importante. A întocmit drapelul Banatului (cruce albă pe fond verde), a ales melodia *Iorgovan, frumoasă floare* a regretatului Petrică Moise drept imn al Banatului și a fixat data de 21 Iulie ca Ziua Banatului. Toate aceste simboluri regionale au fost stabilite după dezbateri intense cu specialiști în domeniu și pot fi considerate ca bine alese. Să ne amintim de cele 55 de ediții ale Serii bănaţene, unde perspectivele regionale au fost dezbătute din cele mai diverse optici.

Ziua Banatului face referire la momentul semnării Tratatului de pace de la Passarowitz (Požarevac), între Imperiul austriac învingător și Imperiul otoman învins la 21 iulie 1718. În urma campaniilor victorioase ale prințului Eugeniu de Savoya, Banatul a fost eliberat de sub stăpânirea otomană, în care s-a aflat timp de 164 de ani. A urmat reintrarea acestei regiuni în lumea creștină de factură central-europeană și o lungă perioadă de aproximativ două secole de prosperitate și de progrese economice în toate domeniile. Să menționăm numai desecarea ținșelor mlaștini existente până atunci în regiune, canalizarea râurilor, înființarea unei industrii moderne, colonizarea Banatului, aproape pustiu, cu locuitori din toate părțile Europei, fapt care a dus la acceptarea diversității și la absența conflictelor interetnice. Banatul secolelor al XVIII-lea – al XIX-lea a fost o mică Uniune Europeană *avant la lettre*, un experiment reușit al proceselor care se aplică astăzi la scara întregului continent.

Punctul de pornire a tuturor acestor elemente din trecutul Banatului îl reprezintă chiar ziua de 21 iulie 1718. Tot mai mulți localnici, din întreaga regiune istorică, aflată acum în trei state, consideră această dată drept sărbătoarea tuturor bănațenilor, indiferent de etnie, care trăiesc în România, Serbia, Ungaria sau oriunde în lume. Așadar, Ziua Banatului este un moment care unește bănațenii, fără deosebire de etnie, de limba vorbită sau de cetățenia pe care o au.

(<https://istoriabanutului.wordpress.com/>)

Învățămantul bocșan este din nou în doliu!

S-a stins prof. IUDITA PERIAN

În seara zilei de 27 iulie 2023, mesajul Doamnei prof. Maria Cernescu avea să încingă din nou rețelele de socializare:

„Viață, viață, cusută cu ață ...”

Asta seară s-a rupt ața vieții celei care a fost Iudita Perian, pentru mulți profesoara de rusă, pentru mine mamă, prietenă, confidentă timp de peste 20 de ani. A fost un om deosebit, care nouă ne-a întins o mână când am avut nevoie și a acceptat să-și împletească viața cu a noastră.

Sicriul cu trupul neînsuflețit este depus la capela cimitirului romano-catolic din Bocșa Montană, iar înmormântarea va fi sâmbătă, la ora 13.00.

Perian Iudita s-a născut în 24 martie 1931 la Bocșa, jud. Caraș-Severin. A urmat cursurile școlilor din localitate, iar în 1950 a absolvit Școala Pedagogică de fete din Blaj, fiind numită profesor suplinitor de limba rusă la Școala de piatră din localitatea natală.

Și-a completat studiile la fără frecvență la Institutul Maxim Gorki și până în anul 1986 (când s-a pensionat) o găsim profesoară de limba rusă la Liceul mixt din Bocșa, înființat în 1953.

Este unul dintre dascălii de seamă ai învățămantului bocșean, care, cu siguranță, va rămâne în amintirea multor generații de elevi! A fost o mare iubitoare de animale și un om sincer și de cuvânt, cu caracter extrem de frumos. Fiind singură, s-a alăturat familiei Cernescu, cea care a îngrijit-o cu dragoste până în ultima clipă.

S-a stins joi, 27 iulie 2023, la Bocșa.

Dumnezeu s-o odihnească în pace și lumină!

Gabriela Șerban și echipa „Bocșa culturală”
(foști elevi ai prof. Iudita Perian)

Cuvântul, potecă spre Cer

Nu ce voiesc Eu, ci ceea ce voiești Tu!

Roxana Novacovici

„Depărtează paharul acesta de la Mine.” (Marcu 14:30).

Pe genunchi, așa m-a vrut El, bând din paharul suferinței, urcând dealul Golgotei, auzind parcă neîntrerupt gemetele suferinței. Te-ai putea întreba: „De ce își lasă Dumnezeu copiii să sufere?”

De ce? Pentru că, doar în suferință, Îl putem cunoaște pe Dumnezeuul atotputernic, mult milostiv, care transformă imposibilul în posibil, pe Dumnezeuul minunilor. Fără lacrimi, nu prețuim suficient un zâmbet. Și crede-mă, cititorule, nu sunt citate copiate de pe Internet, ci sunt învățături pe care eu le-am deprins în urma unei experiențe pe cât de dureroase, pe atât de miraculoase, petrecute într-o zi de luni, într-o dată de 12.

Dimineața, a fost una liniștită. Nimic nu prevestea ce avea să se întâmple. Obişnuind să citesc câte un capitol din Scriptură înainte de a începe activitățile de zi cu zi, în acea zi de luni, mi-a fost rânduit să citesc capitolul 14 din Sfânta Evanghelie după Marcu. Atenția mi-a rămas asupra următoarelor cuvinte:

„Avva Părinte, toate sunt Ție cu putință. Depărtează paharul acesta de la Mine. Dar nu ce voiesc Eu, ci ceea ce voiești Tu.”

Îmi răsuna în minte, ca o rugăciune pentru ce avea să urmeze peste doar câteva ore. Nu înțelegeam de ce, dar nu am zăbovit prea mult asupra motivului. De multe ori, Dumnezeu rânduse să citesc ceva ce chiar avea să îmi fie de folos în situațiile zilelor respective. Așadar, trebuia doar să las timpul să își urmeze cursul.

Și apoi, a început urcușul meu spre Golgota, într-o durere sfâșietoare. Atunci când te doare pe tine ceva, suporti mai ușor decât atunci când cei iubiți trec prin cuptorul de foc, prin încercări, boli, nenorociri. Arzi împreună cu ei. Împărtășești aceeași suferință și o trăiești ca și cum este a ta. În clipele acelea, mi-am amintit de rugăciunea Mântuitorului Hristos și am început o discuție cu Dumnezeu, pe care doresc să o redau în rândurile următoare.

„Depărtează paharul acesta de la Mine. Dar nu ce voiesc Eu, ci ceea ce voiești Tu”, pentru că voia Ta e bună. Tu vezi deja raza de soare de dincolo de furtună, pentru că Tu însuși ești Lumina care a biruit întunericul și pacea în vremea tulburării.

Tată, nu ai depărtat paharul suferinței de la Fiul Tău, știind că acesta ne va aduce nouă mântuirea. Tu ai permis să gust și eu acum dintr-un pahar al suferinței, având același scop pentru

mine. Suferința mă modelează spre slava Numelui Tău. Suferința înmulțește rugăciunea, înmulțește clipele de veghere și de pocăință. Mă smerește și mă înțelepțește. Mă ajută să mă gândesc la Crucea Fiului Tău și Mântuitorului meu Iisus Hristos. Mulțumesc, Doamne, că nu ai depărtat paharul acesta de la mine!

„Părinte, toate sunt Ție cu putință!”

Știu că Tu vei dăruia vindecare și izbăvire. Chiar dacă permiți răstignirea pe crucea durerii, o faci nu spre nimicire, ci spre înviere. Cred cu tărie că Tu lucrezi, pentru că Ție nimic nu Ți este cu neputință și Tu nu ești insensibil la durerile copiilor Tăi.

Urcând dealul durerii cu aceste gânduri și rugăciuni, am ajuns, în sfârșit, la cruce. Hristos era deja acolo, mă aștepta. Iubitul ceresc al inimii mele era cu iubitul pământesc al inimii mele, cu micuțul pentru care mă rugam. Îl ținea în brațe, îl mângâia, îl încuraja. Și-a pus mâna asupra rănilor trupșorului frânt. Micuțul zâmbea.

Rugăciunea din Ghetsimani, calea spre Golgota, Crucea, Mormântul – trecusem prin toate. Acum, cu harul lui Dumnezeu, prin zâmbetul micuțului meu, trăiam bucuria Învierii.

Cititorule, dacă te afli în vreme de încercare, roagă-te, nu îți pierde credința, nu cârti. Dă-I slavă lui Dumnezeu, deoarece, cu cât mai amară este suferința, cu atât mai dulce va fi bucuria. Vezi primi pacea deplină. Eu, prin rugăciune, nu m-am unit doar cu Dumnezeu, ci și cu copilul alături de care treceam prin focul încercării. Rugăciunea ne aduce pe toți împreună, depășind toate granițele. Credința chiar face toate lucrurile posibile, deci imaginează-ți ce putere are rugăciunea făcută cu credință. Doar un bob de credință mută munți.

Mai trăisem eu minuni, dar niciuna asemănătoare. De atunci, viața e o minune. Fiecare îmbrățișare, fiecare clipă alături de cei dragi, fiecare zâmbet. Totul e o minune. După ce, în urmă cu câteva luni, odată cu el, am căzut aproape 10 metri în gol, zdrobindu-mi sufletul, astăzi, (aproape) zburdăm. Dumnezeu e atotputernic, Dumnezeu e Dumnezeuul minunilor! În valea morții, El ne-a fost Viață!

Cititorule, crede în Dumnezeu și minuni nebănuite vei trăi!

Rucsandra Bucșă, fata de aur a Bocșei!

Rucsandra Bucșă este un copil minunat, o tânără curajoasă și deosebit de frumoasă și harnică, este o bocșeancă serioasă, care și-a început drumul spre performanță. Are 14 ani și face parte din lotul național de canotaj al României.

„În perioada 26-27 august 2023 s-a desfășurat la Krefeld (Germania), Campionatul European de Tineret (Under23). La această competiție lotul României a fost reprezentat de 35 de sportivi în 12 ambarcațiuni. Printre aceștia s-a aflat și o cârmăciță din Timișoara (CSM Timișoara), Bucșă Rucsandra, care a obținut 2 medalii de aur în probele de patru rame cu cârmaci feminin (BW4+) și opt rame cu cârmaci feminin (BW8+). Felicitări România! Felicitări Rucsandra!” este mesajul Asociației Județene de Canotaj Timiș sub cupola căreia tânăra Rucsandra Ioana Bucșă și-a început cariera sportivă.

Iată că tânăra bocșeancă pe care au mizat antrenorul Daniel Donci și Elisabeta Lipă, președintele Federației Române de Canotaj, nu dezamăgește și, în foarte scurt timp, a confirmat previziunile acestora.

Felicitări, Rucsi! Suntem mândri de tine!

